

ESTRATEGIA VALENCIANA PARA LA GESTIÓN INTEGRADA DE LA COSTA

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES, URBANISME I TRANSPORTS

Estratègia Valenciana per a la Gestió Integrada de la Costa

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'OBRES PÚBLIQUES, URBANISME I TRANSPORTS

2002

© Edita: Generalitat Valenciana
Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports

Portada: Macario

I.S.B.N.: 84-482-3293-3

DL: V-4188-2002

Imprimix: Gráficas Vicent

Índex

1. Introducció	5
2. El marc de referència	7
3. Característiques específiques de la costa i el desenvolupament coster valencià	9
4. Problemàtica costera	13
5. Necessitat i oportunitat d'una nova política de costes	18
6. Bases de l'estratègia valenciana per a la gestió integrada de la costa	21
7. Polítiques implicades	27
8. Programes estratègics i instruments per a la gestió integrada en la costa	35

Índice

1. Introducción	5
2. El marco de referencia	7
3. Características específicas de la costa y el desarrollo costero valenciano	9
4. Problemática costera	13
5. Necesidad y oportunidad de una nueva política de costas	18
6. Bases de la estrategia valenciana para la gestión integrada de la costa	21
7. Políticas implicadas	27
8. Programas estratégicos e instrumentos para la gestión integrada en la costa	35

1. Introducció

El present document descriu les línies mestres de l'Estratègia Valenciana per a la Gestió Integrada de la Costa com a base de la política de la Generalitat Valenciana en este camp, i té per objecte presentar de forma esquemàtica la problemàtica sobre la qual es pretén incidir, les bases de la dita Estratègia i les diferents línies d'actuació.

Esta Estratègia és impulsada per la Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports, que exercix les competències de la Generalitat Valenciana més específicament afectades (costes i ports), així com les competències referides a uns altres àmbits (urbanisme, ordenació territorial, obres públiques, transports, arquitectura i habitatge) també estretament relacionades amb el desenvolupament de l'Estratègia.

L'Estratègia complementarà i s'integrarà en les polítiques desenvolupades per d'altres organismes i institucions de la Generalitat Valenciana en matèria de medi ambient, turisme, pesca i les altres.

L'Estratègia de Gestió Integrada de la Costa ha de permetre una eficaç coordinació amb els ajuntaments costers, el Ministeri de Medi Ambient i les altres administracions amb competències concurrents.

L'objectiu general és mantindre i millorar la integritat de la costa, mitjançant els mecanismes d'una gestió integrada costera que siga:

1. Introducción

El presente documento describe las líneas maestras de la Estrategia Valenciana para la Gestión Integrada de la Costa como base de la política de la Generalitat Valenciana en este campo, y tiene por objeto presentar de forma esquemática la problemática sobre la que se pretende incidir, las bases de dicha Estrategia y sus diferentes líneas de actuación.

Esta Estrategia es impulsada por la Conselleria de Obras Públicas, Urbanismo y Transportes, que ejerce las competencias de la Generalitat Valenciana más específicamente afectadas (costas y puertos), así como las competencias referidas a otros ámbitos (urbanismo, ordenación territorial, obras públicas, transportes, arquitectura y vivienda) también estrechamente relacionadas con el desarrollo de la Estrategia.

La Estrategia complementarà y se integrará en las políticas desarrolladas por otros órganos e instituciones de la Generalitat Valenciana en materias como medio ambiente, turismo, pesca y otras.

La Estrategia de Gestión Integrada de la Costa ha de permitir una eficaz coordinación con los ayuntamientos costeros, Ministerio de Medio Ambiente y otras administraciones con competencias concurrentes.

El objetivo general es mantener y mejorar la integridad de la costa, mediante los mecanismos de una gestión integrada costera que sea:

- *sostenible des del punt de vista mediambiental,*
- *equitativa des del punt de vista econòmic,*
- *responsable des del punt de vista social i*
- *sensible des del punt de vista cultural.*

- sostenible desde el punto de vista medio ambiental,
- equitativa desde el punto de vista económico,
- responsable desde el punto de vista social y
- sensible desde el punto de vista cultural.

2. El marc de referència

La nova Estratègia Valenciana per a la Gestió Integrada de la Costa se situa en l'àrea de les matèries tractades en la Llei de Costes de 1988, i en les directives i recomanacions emanades de la Unió Europea i desplegades per l'estat espanyol i, sense ser un desplegament directe d'aquelles, aspira a produir una inflexió en el tractament de les costes d'esta Comunitat.

Per tant, esta estratègia és l'adequació a la singularitat costera de la Comunitat Valenciana de principis continguts en l'Estratègia Espanyola per al Desenvolupament Sostenible, les recomanacions del Parlament Europeu i del Consell sobre l'Aplicació de la Gestió Integrada de les Zones Costeres, i al desplegament d'estes recomanacions per part del Govern de la Nació.

La vigent Llei de Costes definix un model de desenvolupament i gestió del domini públic marítim terrestre, i criteris generals d'actuació en l'entorn coster. D'una manera menys concreta, generalment a través de disposicions transitòries i addicionals, es donen les determinacions sobre els sòls urbans. Este plantejament de la Llei, basat en la idea d'una costa poc construïda, s'apartava ja en la promulgació de la realitat valenciana, per la qual cosa van quedar sense regular adequadament importants espais urbans, amb un patrimoni d'habitatges impossible d'ignorar.

Per al desenvolupament de la present Estratègia, previst per a la pròxima dècada, no pareix

2. El marco de referencia

La nueva Estrategia Valenciana para la Gestión Integrada de la Costa se sitúa en el área de las materias tratadas en la Ley de Costas de 1988, y en las directivas y recomendaciones emanadas de la Unión Europea y desarrolladas por el Estado español y, sin ser un desarrollo directo de aquéllas, aspira a producir una inflexión en el tratamiento de las costas de esta Comunidad.

Por tanto, esta Estrategia es la adecuación a la singularidad costera de la Comunidad Valenciana de principios contenidos en la *Estrategia Española para el Desarrollo Sostenible*, las recomendaciones del Parlamento Europeo y del Consejo sobre la Aplicación de la Gestión Integrada de las Zonas Costeras, y al desarrollo de estas recomendaciones por parte del Gobierno de la Nación.

La vigente Ley de Costas define un modelo de desarrollo y gestión del dominio público marítimo terrestre, y criterios generales de actuación en el entorno costero. De un modo menos concreto, generalmente a través de disposiciones transitorias y adicionales, se dan las determinaciones sobre los suelos urbanos. Este planteamiento de la Ley, basado en la idea de una costa poco construida, se apartaba ya en su promulgación de la realidad valenciana, por lo que quedaron sin regular adecuadamente importantes espacios urbanos, con un patrimonio de viviendas imposible de ignorar.

Para el desarrollo de la presente Estrategia, previsto para la próxima década, no parece impres-

imprescindible un canvi legislatiu inicial, però sí un desplegament més precís de les determinacions de la Llei de Costes en sòls urbans consolidats, possible amb el contingut de les normes transitòries.

D'altra banda, esta política s'emmarcarà dins de les directrius d'Ordenació del Territori definides per la Generalitat Valenciana, pel que fa a l'ordenament territorial i urbà, per entendre que l'assignació d'usos i nivells d'intensitat en la zona immediata a la costa, així com els instruments de gestió urbanística, són decisius per a una política de gestió integrada.

indible un inicial cambio legislativo, pero sí un desarrollo más preciso de las determinaciones de la Ley de Costas en suelos urbanos consolidados, posible con el contenido de sus normas transitorias.

Por otro lado, esta política se enmarcará dentro de las directrices de Ordenación del Territorio definidas por la Generalitat Valenciana, en lo referente al ordenamiento territorial y urbano, por entender que la asignación de usos y niveles de intensidad en la zona inmediata a la costa, así como los instrumentos de gestión urbanística, son decisivos para una política de gestión integrada.

3. Característiques específiques de la costa i del desenvolupament coster valencià

La costa de la Comunitat Valenciana té 454 Km de litoral repartits en 60 municipis. La superfície d'estos és el 14% de la superfície total de la Comunitat, i, tanmateix, residix en estos el 53% de la població total. La densitat mitjana de la Comunitat és de 172 hab/Km² mentre que en el litoral se situa entorn dels 650 hab/Km², xifra que es duplica si considerem la població estacional d'estiu.

Entre estos municipis costers es troben 7 dels 10 que a la Comunitat Valenciana superen els 50.000 habitants i 28, amb més de 10.000 habitants, que suposen el 49,4% del total de la Comunitat Valenciana.

Així doncs, la zona litoral es constituïx com a lloc de residència i acollida d'un elevat nombre de persones, i és suport de múltiples usos i activitats econòmiques, en ocasions incompatibles entre si i poc respectuoses amb la fragilitat de l'espai coster, biodivers pel seu caràcter de zona de transició entre el medi marí i el terrestre.

Afortunadament, hi ha també una sèrie de fites naturals que jalonan la costa i mantenen la seua singularitat. Els espais naturals de la costa estan protegits en la major part: set parcs naturals litorals, zones humides catalogades, microreserves vegetals, Xarxa Natura 2000, a banda d'altres espais naturals que, sense protecció, estan fora dels processos d'urbanització.

3. Características específicas de la costa y del desarrollo costero valenciano

La costa de la Comunidad Valenciana cuenta con 454 Km de litoral repartidos en 60 municipios. La superficie de éstos es el 14% de la superficie total de la Comunidad, residiendo sin embargo en ellos el 53% de la población total. La densidad media de la Comunidad es de 172 hab/Km² mientras que en el litoral se sitúa en torno a los 650 hab/Km², cifra que se duplica al considerar la población estacional de verano.

Entre estos municipios costeros se hallan 7 de los 10 que en la Comunidad Valenciana superan los 50.000 habitantes, y 28 con más de 10.000 habitantes que suponen el 49,4% del total de la Comunidad Valenciana.

Así pues, la zona litoral se constituye como lugar de residencia y acogida de un elevado número de personas, y es soporte de múltiples usos y actividades económicas, en ocasiones incompatibles entre sí y poco respetuosas con la fragilidad del espacio costero, biodiverso por su carácter de zona de transición entre el medio marino y terrestre.

Afortunadamente se cuenta también con una serie de hitos naturales que jalonan la costa y mantienen su singularidad. Los espacios naturales de la costa están protegidos en su mayor parte: siete parques naturales litorales, zonas húmedas catalogadas, micro-reservas vegetales, Red Natura 2000, aparte de otros espacios naturales que, sin protección, están fuera de los procesos de urbanización.

No obstant això, la costa valenciana pot definir-se com una costa essencialment urbana. La constatació més eloqüent d'este fet, altament expressiva del seu caràcter diferencial, pot trobar-se en la comparació de la classificació urbanística de la façana costera del conjunt espanyol i el de la Comunitat Valenciana a l'entrada en vigor de la Llei de Costes. Esta data és de singular importància, ja que marca el règim de servituds en la costa.

Sin embargo la costa valenciana puede definirse como una costa esencialmente urbana. La constatación más elocuente de este hecho, altamente expresiva de su carácter diferencial, puede encontrarse en la comparación de la clasificación urbanística de la fachada costera del conjunto español y el de la Comunidad Valenciana a la entrada en vigor de la Ley de Costas. Esta fecha es de singular importancia por cuanto marca el régimen de servidumbres en la costa.

<i>Àmbit / Ámbito</i>	<i>Urbà / Urbano</i>	<i>Urbanitzable / Urbanizable</i>	<i>No urbanitzable / No urbanizable</i>
Espanya	18%	12%	70%
Comunitat Valenciana	54%	23%	23%

Classificació urbanística del litoral a l'entrada en vigor de la Llei de Costes (1988) / Clasificación urbanística del litoral a la entrada en vigor de la Ley de Costas (1988).

Esta comparació demostra per si mateix la singularitat de l'espai coster valencià. D'estes xifres també es poden obtindre importants conseqüències sobre la virtualitat de la mateixa Llei de Costes per a donar resposta a la problemàtica costera valenciana.

Esta comparación demuestra por sí sola la singularidad del espacio costero valenciano. De estas cifras también se pueden obtener importantes consecuencias sobre la virtualidad de la propia Ley de Costas para dar respuesta a la problemática costera valenciana.

Una nova avaluació, a data actual, dona unes xifres semblants amb un increment del sòl urbà fins al 59,6% de la longitud de la costa.

Una nueva evaluación, a fecha actual, arroja unas cifras parecidas con un incremento del suelo urbano hasta el 59.6% de la longitud de la costa.

Si s'analitza el problema en dos dimensions i es considera una franja d'1 Km des de la línia de costa cap a l'interior, el 32% d'esta superfície es troba totalment consolidada amb urbanització. Si es compliren les previsions del planejament vigent, esta xifra augmentaria fins a un 76%.

Si se analiza el problema en dos dimensiones y se considera una franja de 1 Km desde la línea de costa hacia el interior, el 32% de esta superficie se encuentra totalmente consolidada con urbanización. De cumplirse las previsiones del planeamiento vigente esta cifra aumentaría hasta un 76%.

En esta costa hi ha 40 instal·lacions portuàries, és a dir, una instal·lació cada 11 Km de mitjana, la qual cosa contribueix al caràcter dens del nostre desenvolupament, i que els problemes es plantegen en termes de conflictes entre usos no

En esta costa existen 40 instalaciones portuarias, es decir, una instalación cada 11 Km de media, lo que contribuye al carácter denso de nuestro desarrollo, y a que los problemas se planteen en términos de conflictos entre usos no

compatibles. Quatre d'estes instal·lacions són grans ports comercials sobre els quals descansa l'activitat exportadora valenciana. Són, per tant, peces clau de les cadenes logístiques que hauran d'adequar les seues instal·lacions a les futures demandes, d'acord amb les directives europees sobre el transport.

Per tant, serà necessari abordar la millora de la costa valenciana, no sols com un recurs natural amenaçat per la regressió, la urbanització i la pèrdua de qualitat, sinó que també serà necessari atendre els problemes d'urbanització dels límits urbans, la restitució de paisatges singulars, la millora de les façanes urbanes i la regulació dels usos costers. En definitiva, es tractarà d'establir un compromís equilibrat entre la protecció com a espai natural i la millora dels usos i les activitats que es demanden com a conseqüència de la creixent concentració de població en esta costa.

compatibles. Cuatro de estas instalaciones son grandes puertos comerciales sobre los que descansa la actividad exportadora valenciana. Son por tanto piezas clave de las cadenas logísticas que deberán adecuar sus instalaciones a las futuras demandas, de acuerdo con las directivas europeas sobre el transporte.

Por tanto será necesario abordar la mejora de la costa valenciana, no sólo como un recurso natural amenazado por la regresión, la urbanización y la pérdida de calidad, sino que también será necesario atender los problemas de urbanización de los bordes urbanos, la restitución de paisajes singulares, la mejora de las fachadas urbanas y la regulación de los usos costeros. En definitiva, se tratará de establecer un compromiso equilibrado entre la protección como espacio natural y la mejora de los usos y actividades que se demandan como consecuencia de la creciente concentración de población en esta costa.

4. Problemàtica costera

El recent esforç de millora de la qualitat de les aigües costeres mitjançant la depuració de les aigües residuals dels nuclis urbans ha suposat una millora substancial en este camp. En uns altres, la restricció de les autoritzacions d'obres marítimes no imprescindibles i una major racionalitat en el desenvolupament urbanístic coster, que ja es percep en les noves realitzacions, ens permeten orientar la política costera valenciana cap a la correcció dels efectes del desenvolupament passat.

La diversitat morfològica de la costa valenciana i la varietat d'usos, com a conseqüència de la forta pressió urbana, fa que els problemes es presenten i es valoren amb matisos locals diferenciats. Els problemes es perceben de manera diferent, en funció dels sectors socials implicats.

En este context, la llista de problemes derivats d'esta situació seria molt extensa. No obstant això, és possible sintetitzar, entre estos, els que resultaran l'objectiu de l'estratègia.

4.1 Inestabilitat de la vora costera

La regulació i canalització de rius, el desenvolupament de l'agricultura intensiva en les plataformes litorals, l'ocupació urbana de la costa, que ha destruït cordons de dunes amb edificacions i infraestructures o ha creat barreres al transport litoral, com ha succeït amb algunes obres de creació o ampliació de ports i amb algunes defenses costeres (dics i espigons), han suposat la disminució i l'anul·lació en alguns casos de

4. Problemática costera

El reciente esfuerzo de mejora de la calidad de las aguas costeras mediante la depuración de las aguas residuales de los núcleos urbanos ha supuesto una mejora sustancial en este campo. En otros, la restricción de las autorizaciones de obras marítimas no imprescindibles y una mayor racionalidad en el desarrollo urbanístico costero, que ya se percibe en las nuevas realizaciones, nos permiten orientar la política costera valenciana hacia la corrección de los efectos del desarrollo pasado.

La diversidad morfológica de la costa valenciana y la variedad de usos debido a la fuerte presión urbana, hace que los problemas se presenten y valoren con matices locales diferenciados. Los problemas se perciben de modo diferente, en función de los sectores sociales implicados.

En este contexto, la lista de problemas derivados de esta situación sería muy extensa. Sin embargo es posible sintetizar, de entre ellos, los que resultarán el objetivo de la Estrategia.

4.1 Inestabilidad del borde costero

La regulación y encauzamiento de ríos, el desarrollo de la agricultura intensiva en las plataformas litorales, la ocupación urbana de la costa, que ha destruido cordones dunares con edificaciones e infraestructuras o ha creado barreras al transporte litoral, como ha sucedido con ciertas obras de creación o ampliación de puertos y con ciertas defensas costeras (diques y espigones), han supuesto la disminución y la anulación en

l'aportació de sediments (arenas i graves) a la costa. Com a resultat, el 58% de la vora costera es troba en regressió, circumstància que pot considerar-se molt greu en el 14% de la longitud del litoral.

Este fet té especial transcendència per ser les platges, a més d'un recurs natural, un recurs econòmic de primer orde, per sustentar l'activitat turística valenciana.

4.2 Problemes d'accessibilitat i deficiències en equipaments dotacionals per a l'ús públic del litoral

Conseqüència del desordenat i ràpid creixement urbanístic, que va produir importants disfuncions i desequilibris territorials, quasi el 70% de la costa presenta algun problema d'accessibilitat a la línia de mar, i es considera greu en el 25% del litoral. Així mateix, hi ha 34 Km de costa ocupats per infraestructures i usos no necessàriament vinculats al mar, i pròxims a grans nuclis urbans, que es troben infrautilitzats per a l'ús i gaudi del litoral a causa de la barrera infranquejable que suposa eixa ocupació.

En el sòl urbà coster, en què per la seua classificació caldria presumir un alt grau de terminació de la urbanització, només té una adequada solució de vora (passeig marítim o una altra tipologia idònia d'urbanització) en un 47% de la longitud, i queda per executar en el 53% restant.

4.3 Pèrdua d'espais naturals fràgils i valuosos, essencials per a la supervivència d'espècies protegides

La costa de la Comunitat Valenciana té una gran varietat geològica i geomorfològica, amb una gran riquesa d'ambients de alt valor ecològic,

algunos casos del aporte de sedimentos (arenas y gravas) a la costa. Como resultado, el 58% del borde costero se encuentra en regresión, circunstancia que puede considerarse muy grave en el 14% de la longitud total del litoral.

Este hecho tiene especial trascendencia por ser las playas, además de un recurso natural, un recurso económico de primer orden, por sustentar la actividad turística valenciana.

4.2 Problemas de accesibilidad y deficiencias en equipamientos dotacionales para el uso público del litoral

Consecuencia del desordenado y rápido crecimiento urbanístico, que produjo importantes disfunciones y desequilibrios territoriales, casi el 70% de la costa presenta algún problema de accesibilidad a la línea de mar, considerándose grave en el 25% del litoral. Asimismo, existen 34 Km de costa ocupados por infraestructuras y usos no necesariamente vinculados al mar, y próximos a grandes núcleos urbanos, que se encuentran infrautilizados para el uso y disfrute del litoral debido a la barrera infranqueable que supone esa ocupación.

En el suelo urbano costero, en el que por su clasificación habría que presumir un alto grado de terminación de la urbanización, sólo tiene una adecuada solución de borde (paseo marítimo u otra tipología idónea de urbanización) en un 47% de su longitud, quedando por ejecutar en el 53% restante.

4.3 Pérdida de espacios naturales frágiles y valuosos esenciales para la supervivencia de especies protegidas

La costa de la Comunidad Valenciana tiene una gran variedad geológica y geomorfológica, con una gran riqueza de ambientes de alto valor eco-

l'atractiu paisatgístic de la qual ha generat un procés d'urbanització imparable.

Històricament, les transformacions agrícoles en la plataforma costera, i el posterior desenvolupament urbanístic, s'han generat a costa de zones humides litorals, cordons dunars i muntanyes de gran singularitat, amb importants endemismes que juguen un paper essencial en la biologia de moltes espècies migratòries, i han posat en perill la seua supervivència. En el litoral de la Comunitat Valenciana, les zones humides tenen una especial rellevància. Prova d'això és que sis zones humides valencianes estan catalogades com a zones humides d'importància internacional a l'empara del Conveni de Ramsar i set com a Zones d'Especial Protecció per a les Aus (ZEPAS). Tots estos espais s'han integrat en la contribució a la Xarxa Natura 2000 d'espais europeus, segons el que disposa la Directiva d'Hàbitats 92/43/CEE, com a Llocs d'Interès Comunitari (LICs). Dels deu Parcs Naturals existents a la Comunitat Valenciana, sis són zones humides costeres.

A més d'estos, als quals atén la política mediambiental de la Generalitat, hi ha en la costa nombrosos elements, claus per a la identitat i l'estabilitat de l'espai coster, com a cordons dunars, penya-segats, singularitats morfològiques, etc., que requerixen una protecció i un condicionament actius i, la creació de nous corredors de connexió que ajuden a la conservació.

4.4 Inadequació de la urbanització de la vora

Les formes banals d'urbanització, repetitives i monòtones han contribuït a la pèrdua de singularitat i interès del paisatge coster. Els processos d'urbanització de la costa no van assumir, des del seu inici, l'excepcionalitat que suposa construir la façana litoral. Açò s'agreuja amb l'obso-

lógico, cuyo atractivo paisajístico ha generado un proceso de urbanización imparable.

Históricamente, las transformaciones agrícolas en la plataforma costera, y el posterior desarrollo urbanístico, se han generado a costa de zonas húmedas litorales, cordones dunares y montes de gran singularidad, con importantes endemismos que juegan un papel esencial en la biología de muchas especies migratorias, poniendo en peligro su supervivencia. En el litoral de la Comunidad Valenciana, las zonas húmedas tienen una especial relevancia. Prueba de ello es que seis humedales valencianos están catalogados como Zonas Húmedas de Importancia Internacional al amparo del Convenio de Ramsar y siete como Zonas de Especial Protección para las Aves (ZEPAS). Todos estos espacios se han integrado en la contribución a la red Natura 2000 de espacios europeos, según lo dispuesto en la Directiva de Hábitats 92/43/CEE, como Lugares de Interés Comunitario (LICs). De los diez Parques Naturales existentes en la Comunidad Valenciana, seis son humedales costeros.

Además de éstos, a los que atiende la política medio ambiental de la Generalitat, existen en la costa numerosos elementos, claves para la identidad y estabilidad del espacio costero, como cordones dunares, acantilados, singularidades morfológicas, etc., que requieren una protección y acondicionamiento activos y la creación de nuevos corredores de conexión que ayuden a su conservación.

4.4 Inadecuación de la urbanización del borde

Las formas banales de urbanización, repetitivas y monótonas han contribuido a la pérdida de singularidad e interés del paisaje costero. Los procesos de urbanización de la costa no asumieron, desde su inicio, la excepcionalidad que supone construir la fachada litoral. Esto se agrava con la

lescència creixent del parc d'edificació, construït en l'origen del desenvolupament turístic amb molt baixa qualitat.

Al temps, una gran part d'eixa urbanització no s'adapta a les determinacions de la legislació costera, la qual cosa planteja xocs successius entre la legislació urbanística i la de costes.

obsolescencia creciente del parque de edificación, construido en el origen del desarrollo turístico con muy baja calidad.

Al tiempo, gran parte de esa urbanización no se adapta a las determinaciones de la legislación costera, lo que plantea choques sucesivos entre la legislación urbanística y la de costas.

5. Necessitat i oportunitat d'una nova política de costes

La maduració del procés autonòmic espanyol, la consideració com a actius turístics de les singularitats paisatgístiques i mediambientals i, en general, l'exigència de la protecció dels valors naturals de la costa com a lloc d'esplai, justifiquen la necessitat d'una nova política de costes. Este nou repte, assumit pel Govern de la Generalitat Valenciana, té com a objectiu prioritari impulsar noves estratègies, imprescindibles per a mantindre la competitivitat d'esta Comunitat essencialment litoral i en la qual el turisme representa una activitat econòmica fonamental.

En el marc de referència del present document es contenen els principis de desenvolupament sostenible, concepte emanat de la Conferència de Nacions Unides sobre el Medi Ambient i el Desenvolupament el 1992. La incorporació d'estos principis al desenvolupament de la Unió Europea ha conduït a la formulació pel Govern espanyol de l'Estratègia Espanyola de Desenvolupament Sostenible, actualment en document de consulta, que propicia el desenvolupament de noves polítiques sectorials més eficaces per a la defensa del medi ambient, i que té la seua aplicació específica en la costa.

D'altra banda, les entitats locals costeres estan variant les estratègies de desenvolupament turístic. Així, la demanda creixent d'espais turístics de qualitat està movent els ajuntaments a proposar iniciatives locals per a millorar l'oferta turística com a única forma de poder competir amb les noves destinacions turístiques que s'es-

5. Necesidad y oportunidad de una nueva política de costas

La maduración del proceso autonómico español, la consideración como activos turísticos de las singularidades paisajísticas y medio ambientales y, en general, la exigencia de la protección de los valores naturales de la costa como lugar de esparcimiento, justifican la necesidad de una nueva política de costas. Este nuevo reto, asumido por el Gobierno de la Generalitat Valenciana, tiene como objetivo prioritario impulsar nuevas estrategias, imprescindibles para mantener la competitividad de esta Comunidad esencialmente litoral y en la que el turismo representa una actividad económica fundamental.

En el marco de referencia del presente documento se contienen los principios de desarrollo sostenible, concepto emanado de la Conferencia de Naciones Unidas sobre el Medio Ambiente y el Desarrollo en 1992. La incorporación de estos principios al desarrollo de la Unión Europea, ha conducido a la formulación por el Gobierno español de la *Estrategia Española de Desarrollo Sostenible*, actualmente en documento de consulta, que propicia el desarrollo de nuevas políticas sectoriales más eficaces para la defensa del medio ambiente, y que tiene su específica aplicación en la costa.

Por otro lado, las entidades locales costeras están variando sus estrategias de desarrollo turístico. Así, la demanda creciente de espacios turísticos de calidad está moviendo a los ayuntamientos a proponer iniciativas locales para mejorar la oferta turística como única forma de poder competir con los nuevos destinos turísticos que

tan consolidant en el Mediterrani. El problema és que tant en el marc competencial com en la capacitat inversora, la visió exclusivament local i sectorial impedi aconseguir els objectius perseguits, per la qual cosa són necessaris nous plantejaments de gestió.

Estes dades de context, unides a la urgència d'abordar la problemàtica descrita, no fan sinó créixer la necessitat que la Generalitat Valenciana es dote d'una política global sobre les costes que solucione els problemes anteriorment esmentats.

Així mateix, la Generalitat Valenciana, com a administració regional, disposa de certes potencialitats que la fan adequada com a impulsora d'esta política:

- *Les seues competències (ordenació del territori i del litoral, urbanisme, medi ambient, tutela de les zones de servitud de costes, ports, turisme, etc.) formen un bloc idoni per a una intervenció d'este tipus.*
- *L'equidistància entre l'administració estatal i la local, el seu caràcter d'administració regional i, per tant, subjecte de l'aplicació de polítiques amb esta base territorial, com succeix cada vegada amb més freqüència amb les emanades de la Unió Europea, la fan un agent adequat per a eixe impuls.*
- *La Generalitat Valenciana manté la capacitat tècnica, experimentada en actuacions concretes, que fa fàcil orientar els seus recursos humans i organitzatius a l'impuls de dita política. Des de l'any 1982, que es va transferir la competència en ports, i especialment des de l'any 1992, que es van fer efectives les competències en matèria de costes, després de les sentències del Tribunal Constitucional sobre la Llei de Costes i el seu Reglament, la Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports ha desenvolupat una labor d'adquisició i estudi d'informació específica del*

se están consolidando en el Mediterráneo. El problema es que, tanto en marco competencial, como en capacidad inversora, la visión exclusivamente local y sectorial impide conseguir los objetivos perseguidos, por lo que son necesarios nuevos planteamientos de gestión.

Estos datos de contexto, unidos a la urgencia en abordar la problemática descrita, no hacen sino acrecentar la necesidad de que la Generalitat Valenciana se dote de una política global sobre las costas que solucione los problemas anteriormente citados.

Asimismo, la Generalitat Valenciana, como administración regional, dispone de ciertas potencialidades que la hacen adecuada como impulsora de esta política:

- Sus competencias (ordenación del territorio y del litoral, urbanismo, medio ambiente, tutela de las zonas de servidumbre de costas, puertos, turismo etc.) forman un bloque idóneo para una intervención de este tipo.
- La equidistancia entre la administración estatal y la local, su carácter de administración regional, y por lo tanto sujeto de la aplicación de políticas con esta base territorial, como sucede cada vez con más frecuencia con las emanadas de la Unión Europea, la hacen un agente adecuado para ese impulso.
- La Generalitat Valenciana mantiene la capacidad técnica, experimentada en actuaciones concretas, que hace fácil orientar sus recursos humanos y organizativos al impulso de dicha política. Desde el año 1982 en que se transfirió la competencia en puertos, y especialmente desde el año 1992 en que se hicieron efectivas las competencias en materia de costas, tras las sentencias del Tribunal Constitucional sobre la Ley de Costas y su Reglamento, la Conselleria de Obras Públicas, Urbanismo y Transportes ha venido desarrollando una labor de adquisición y estudio de

litoral de la Comunitat Valenciana, amb l'objecte de disposar de la base informativa necessària per al desenvolupament eficaç de les seues competències.

Igualment, s'han desenvolupat una sèrie de plans d'ordenació del litoral, projectes i obres, i un Sistema Geogràfic d'Informació de la Costa Litoral, que han permès conèixer i diagnosticar la complexitat dels processos que es desenvolupen en l'espai litoral, i la necessitat d'una planificació integrada en la qual s'involucren tant les administracions com els agents socials.

información específica del litoral de la Comunidad Valenciana, con el objeto de disponer de la base informativa necesaria para el desarrollo eficaz de sus competencias.

Igualmente se han desarrollado una serie de planes de ordenación del litoral, proyectos y obras, y un Sistema Geográfico de Información de la Costa Litoral, que han permitido conocer y diagnosticar la complejidad de los procesos que se desarrollan en el espacio litoral, y la necesidad de una planificación integrada en la que se involucren tanto las administraciones como los agentes sociales.

6. Bases de l'Estratègia Valenciana per a la Gestió Integrada de la Costa

L'Estratègia Valenciana per a la Gestió Integrada de la Costa se centra en els objectius bàsics següents:

- *Impulsar una política basada en la realitat de la costa valenciana, tendent a la coordinació de totes les actuacions en la vora costera.*
- *Amplicar la base d'esta política i fer partícips d'esta les institucions i els agents socials.*
- *Establir un marc de planificació que done solució als problemes històrics i preveja la de problemes futurs.*
- *Aprofundir en el coneixement del medi coster de la Comunitat Valenciana.*
- *Crear i difondre una cultura de valoració de la realitat costera.*

Per a això serà necessari:

- *Establir un marc normatiu propi.*
- *Elaborar els instruments que facen possible la gestió integrada de la zona costera.*

Els camps d'actuació a què es dirigiria esta estratègia són:

6.1 Detindre el procés de degradació i desaparició d'àrees naturals del litoral, protegir i regenerar els hàbitats litorals de major valor ecològic o paisatgístic

En este apartat s'inclouen no sols els espais naturals de grans dimensions, en la majoria zones humides i muntanyes litorals amb penya-segats, sinó també àrees de reduïdes dimensions i fites que definixen la geomorfologia i sin-

6. Bases de la Estrategia Valenciana para la Gestión Integrada de la Costa

La Estrategia Valenciana para la Gestión Integrada de la Costa se centra en los siguientes objetivos básicos:

- Impulsar una política basada en la realidad de la costa valenciana, tendente a la coordinación de todas las actuaciones en el borde costero.
- Ampliar la base de esta política y hacer partícipes de la misma a instituciones y agentes sociales.
- Establecer un marco de planificación que dé solución a los problemas históricos y prevea la de problemas futuros.
- Profundizar en el conocimiento del medio costero de la Comunidad Valenciana
- Crear y difundir una cultura de valoración de la realidad costera.

Para ello será necesario:

- Establecer un marco normativo propio.
- Elaborar los instrumentos que posibiliten la gestión integrada de la zona costera.

Los campos de actuación a los que se dirigirá esta Estrategia son:

6.1 Detener el proceso de degradación y desaparición de áreas naturales del litoral, protegiendo y regenerando los hábitats litorales de mayor valor ecológico o paisajístico

En este apartado se incluyen no sólo los espacios naturales de grandes dimensiones, en su mayoría zonas húmedas y montes litorales con acantilados, sino también áreas de reducidas dimensiones e hitos que definen la geomorfolo-

gularitat de la costa valenciana: cordons dunars, xicotetes zones humides i microreserves de flora o fauna. L'objectiu final és la creació d'una xarxa d'espais verds en el litoral que assegure la seua connexió espacial i la conservació de la biodiversitat.

- *Protegir i recuperar les fites paisatgístiques enfront de tot tipus d'agressions, particularment les urbanístiques, i corregir els impactes detectats sobre les principals àrees d'interès paisatgístic i elements singulars.*
- *Adequar el planejament urbanístic a les exigències de protecció dels valors naturals i paisatgístics de cada municipi amb una visió integral.*
- *Realitzar un catàleg de costes de la Comunitat Valenciana, integrat pels catàlegs sectorials que més tard es mencionaran, que incloga els valors i els espais més rellevants i característics de la costa, i els paràmetres més significatius dels quals puguen ser seguits, a través d'indicadors, per un observatori de la costa.*
- *Garantir la conservació dels espais naturals d'interès coster que no es troben protegits.*
- *Millorar l'oferta turística complementària a la platja aprofitant el potencial atractiu dels espais naturals, i compatibilitzar la conservació amb activitats formatives i educatives.*

6.2 La correcció dels efectes de la dinàmica litoral en aquelles zones on l'erosió posa en risc béns i infraestructures

La gravetat de la situació de l'erosió en la costa de la Comunitat Valenciana, i la seua transcendència social i econòmica, suggerix la necessitat de portar a terme una política de defensa activa per a frenar o reduir el procés de regressió, i actuar sobre les causes que el produïxen, sempre que siga possible. Per a això, es proposa:

gía y singularidad de la costa valenciana: cordones dunares, pequeñas zonas húmedas y microreservas de flora o fauna. El objetivo final es la creación de una red de espacios verdes en el litoral que asegure su conexión espacial y la conservación de la biodiversidad.

- Proteger y recuperar los hitos paisajísticos frente a todo tipo de agresiones, particularmente las urbanísticas, y corregir los impactos detectados sobre las principales áreas de interés paisajístico y elementos singulares.
- Adecuar el planeamiento urbanístico a las exigencias de protección de los valores naturales y paisajísticos de cada municipio con una visión integral.
- Realizar un catálogo de costas de la Comunidad Valenciana, integrado por los catálogos sectoriales que más tarde se mencionarán, que incluya los valores y espacios más relevantes y característicos de la costa, y cuyos parámetros más significativos puedan ser seguidos, a través de indicadores, por un observatorio de la costa.
- Garantizar la conservación de los espacios naturales de interés costero que no se hallen protegidos.
- Mejorar la oferta turística complementaria a la playa aprovechando el potencial atractivo de los espacios naturales, compatibilizando su conservación con actividades formativas y educativas.

6.2 La corrección de los efectos de la dinámica litoral en aquellas zonas donde la erosión pone en riesgo bienes e infraestructuras

La gravedad de la situación de la erosión en la costa de la Comunidad Valenciana, y su trascendencia social y económica, sugiere la necesidad de llevar a cabo una política de defensa activa para frenar o reducir el proceso de regresión, actuando sobre las causas que lo producen, siempre que sea posible. Para ello, se propone:

- *Millorar el coneixement sobre la dinàmica litoral en els trams en què la informació actualment disponible és insuficient per a adoptar solucions adequades, així com sobre l'existència de jaciments de materials, terrestres o marins, que puguin ser empleats en la correcció dels efectes de l'erosió, com a part d'una estratègia global i a llarg termini de defensa de costes.*
- *Estudiar les causes que han provocat o intensificat els processos erosius en cada sector, a fi d'escometre actuacions de correcció o condicionament que reduïsquen els seus efectes (recuperació de cordons dunars, permeabilització de barreres, reincorporació al circuit del material sedimentari extret de la dinàmica litoral, etc.).*
- *Fer un mapa de riscos en la costa, que integre els causats per l'erosió i per les sobreelevacions de nivell del mar, que puga servir com a base per a la presa de decisions en la política territorial.*
- *Protegir la costa en els sectors en risc, amb redefinició, si és procedent, d'una línia de costa estable a llarg termini, mitjançant actuacions adequades a les característiques del territori i coherents amb els usos consolidats existents.*
- *Reunir totes estes accions en un pla de defensa de les costes de la Comunitat Valenciana, formulat a llarg termini, amb un seguiment continu i permanent, que aborde de forma integral la defensa de l'equilibri de la costa.*

L'objectiu últim d'esta Estratègia és saltar de l'aplicació de mesures pal·liatives a un bon control i gestió del cicle sedimentari en la seua totalitat que assegure l'estabilitat de la costa a llarg termini i de manera sostenible.

Donada la magnitud del problema, l'esforç econòmic per a recuperar una línia de costa

- Mejorar el conocimiento sobre la dinámica litoral en los tramos en que la información actualmente disponible es insuficiente para adoptar soluciones adecuadas, así como sobre la existencia de yacimientos de materiales, terrestres o marinos, que puedan ser empleados en la corrección de los efectos de la erosión, como parte de una estrategia global y a largo plazo de defensa de costas.
- Estudiar las causas que han provocado o intensificado los procesos erosivos en cada sector, con el fin de acometer actuaciones de corrección o acondicionamiento que reduzcan sus efectos (recuperación de cordones dunares, permeabilización de barreras, reincorporación al circuito del material sedimentario extraído de la dinámica litoral, etc.).
- Confeccionar un mapa de riesgos en la costa, integrando los debidos a erosión y a las sobre elevaciones de nivel del mar, que pueda servir como base para la toma de decisiones en la política territorial.
- Proteger la costa en los sectores en riesgo, con redefinición, en su caso, de una línea de costa estable a largo plazo, mediante actuaciones adecuadas a las características del territorio y coherentes con los usos consolidados existentes.
- Reunir todas estas acciones en un plan de defensa de las costas de la Comunidad Valenciana, formulado a largo plazo, con un seguimiento continuo y permanente, que aborde de forma integral la defensa del equilibrio de la costa.

El objetivo último de esta Estrategia es saltar de la aplicación de medidas paliativas a un buen control y gestión del ciclo sedimentario en su totalidad que asegure la estabilidad de la costa a largo plazo y de manera sostenible.

Dada la magnitud del problema, el esfuerzo económico para recuperar una línea de costa esta-

estable en el seu conjunt serà important, molt per damunt del nivell de recursos que fins i tot hui es destinen a estos fins. La recuperació de la costa com a objectiu de la societat valenciana requerirà una programació a mitjà termini, capaç d'estimular les empreses privades per a intervenir tecnològicament i financerament en el procés. Cal assumir des d'ara que no tota la línia costera podrà ser defesa en la seua posició actual, per la qual cosa no són desdenyables tècniques d'intervenció com la retirada estratègica en alguns sectors com a alternativa a la seua defensa.

Fins que s'arribe al nivell de coneixement desitjat d'este procés coster, serà de general aplicació el criteri de prudència, i s'adoptaran generosos marges de seguretat que no comprometen la viabilitat futura de l'estratègia de defensa i regeneració.

6.3 La millora de les infraestructures, especialment aquelles relacionades amb l'accessibilitat i la qualitat de la utilització de la costa

Este objectiu busca concentrar les actuacions de millora i condicionament de la vora marítima en les àrees urbanes amb major pressió demogràfica i turística, i en aquelles menys desenvolupades però amb actius suficients per a donar suport i afavorir les possibilitats de desenvolupament.

- *Definir un sistema d'ús públic del litoral per a afavorir l'ús públic de les costes i fixar graus d'accessibilitat i dotacions per a l'ús públic d'acord amb les característiques de la costa.*

ble en su conjunto va a ser importante, muy por encima del nivel de recursos que aun hoy se destinan a estos fines. La recuperación de la costa como objetivo de la sociedad valenciana requerirá una programación a medio plazo, capaz de estimular a las empresas privadas para intervenir tecnológica y financieramente en el proceso. Hay que asumir desde ahora que no toda la línea costera podrá ser defendida en su posición actual, por lo que no son de desdeñar técnicas de intervención como la retirada estratégica en algunos sectores como alternativa a su defensa.

Hasta que se llegue al nivel de conocimiento deseado de este proceso costero, será de general aplicación el criterio de prudencia, adoptando generosos márgenes de seguridad que no comprometan la viabilidad futura de la estrategia de defensa y regeneración.

6.3 La mejora de las infraestructuras, especialmente aquellas relacionadas con la accesibilidad y la calidad de la utilización de la costa

Este objetivo busca concentrar las actuaciones de mejora y acondicionamiento del borde marítimo en las áreas urbanas con mayor presión demográfica y turística, y en aquellas menos desarrolladas pero con activos suficientes para apoyar y favorecer sus posibilidades de desarrollo.

- Definir un sistema de uso público del litoral para favorecer el uso público de las costas, definiendo grados de accesibilidad y dotaciones para el uso público de acuerdo a las características de la costa.

6.4 *Fomentar l'ús racional de la costa i requalificar els espais ja urbanitzats i preservar els espais d'interés mediambiental o paisatgístic no ocupats que contribuïsquen a completar una oferta turística i cultural rica i variada*

En este context té especial importància la posada en valor d'espais naturals de la costa i del patrimoni cultural i arquitectònic.

- *Localitzar els usos i les activitats en funció de les aptituds del litoral, físiques, ecològiques, tècniques, financeres i culturals.*
- *Escometre un procés de planificació integral de l'espai coster que busque models de major qualitat ambiental i amb àmplies dotacions de servicis i d'espais lliures.*
- *Millorar la qualitat dels nuclis costers, desenvolupar els models per a noves evolucions i promocionar la redacció de plans especials de reforma per als existents.*
- *Millorar l'oferta d'oci com a alternativa a l'ús de platja, a fi d'evitar el col·lapse dels trams més urbanitzats.*
- *Millorar la qualitat dels servicis de platja, així com les formes d'explotació d'estes, i tendir a l'establiment de plans i formes de gestió estables.*
- *Adequació del planejament urbanístic als objectius de conservació i d'ús públic del litoral.*

6.5 *Potenciar les zones infrautilitzades i d'alt valor recreatiu que permeten la descongestió d'àrees saturades o d'important valor ambiental*

- *Aprofitar la disponibilitat d'espais lliures per a millorar la distribució d'usos del territori cap a models més equilibrats i de major qualitat.*
- *Millorar la relació i l'accessibilitat de les àrees urbanitzades amb els seus entorns no transformats.*

6.4 Fomentar el uso racional de la costa requalificando los espacios ya urbanizados y preservando los espacios de interés medioambiental o paisajístico no ocupados que contribuyan a completar una oferta turística y cultural rica y variada

En este contexto tiene especial importancia la puesta en valor de espacios naturales de la costa y del patrimonio cultural y arquitectónico.

- Localizar los usos y las actividades en función de las aptitudes del litoral, físicas, ecológicas, técnicas, financieras y culturales.
- Acometer un proceso de planificación integral del espacio costero que busque modelos de mayor calidad ambiental y con amplias dotaciones de servicios y espacios libres.
- Mejorar la calidad de los núcleos costeros, desarrollando los modelos para nuevos desarrollos y promocionando la redacción de planes especiales de reforma para los existentes.
- Mejorar la oferta de ocio como alternativa al uso de playa, al objeto de evitar el colapso de los tramos más urbanizados.
- Mejorar la calidad de los servicios de playa, así como las formas de explotación de las mismas, tendiendo al establecimiento de planes y formas de gestión estables.
- Adecuación del planeamiento urbanístico a los objetivos de conservación y uso público del litoral.

6.5 Potenciar las zonas infrautilizadas y de alto valor recreativo que permitan la descongestión de áreas saturadas o de importante valor ambiental

- Aprovechar la disponibilidad de espacios libres para mejorar la distribución de usos del territorio hacia modelos más equilibrados y de mayor calidad.
- Mejorar la relación y accesibilidad de las áreas urbanizadas con sus entornos no transformados.

- *Transformar espais residencials obsolets en àrees terciàries i d'esplai, per a descongestió i suport de les platges.*

6.6 Política Integrada Ports - Costa

Desenvolupament d'una política integrada respecte als ports i a la costa, i buscar els efectes sinèrgics i les economies d'escala, i corregir els impactes associats.

- *Crear un marc estratègic per a tots els ports de la Comunitat Valenciana, en l'escenari de previsible major assignació al transport marítim del futur creixement del flux de matèries i béns que generarà el creixement econòmic.*
- *Protegir les àrees abrigades i reservar-les per a usos estrictament marítims, que seran demandats amb creixent intensitat amb l'increment de la població en la costa.*
- *Protegir les possibilitats d'ampliació de la capacitat portuària, desenvolupades en els plans estratègics dels ports comercials.*
- *Emmarcar les futures actuacions de la Generalitat Valenciana en matèria de ports en un conjunt de plans, que doten de coherència les dites actuacions.*

- Transformar espacios residenciales obsoletos en áreas terciarias y de esparcimiento, para descongestión y apoyo de las playas.

6.6 Política Integrada Puertos - Costa

Desarrollo de una política integrada respecto a los puertos y la costa, buscando los efectos sinérgicos y las economías de escala, y corrigiendo los impactos asociados.

- Crear un marco estratégico para todos los puertos de la Comunidad Valenciana, en el escenario de previsible mayor asignación al transporte marítimo del futuro crecimiento del flujo de materias y bienes que generará el crecimiento económico.
- Proteger las áreas abrigadas reservándolas para usos estrictamente marítimos, que serán demandados con creciente intensidad con el crecimiento de la población en la costa.
- Proteger las posibilidades de ampliación de la capacidad portuaria, desarrolladas en los planes estratégicos de los puertos comerciales.
- Enmarcar las futuras actuaciones de la Generalitat Valenciana en materia de puertos en un conjunto de planes, que doten de coherencia dichas actuaciones.

7. Polítiques implicades

Una gestió integrada requereix el coneixement i l'adequació de les polítiques de les administracions compromeses en el seu desenvolupament. D'acord amb l'estructura funcional i orgànica de l'administració espanyola i de la Comunitat Valenciana, les principals polítiques implicades en la gestió integrada de la costa són:

7.1 L'ordenació territorial

L'estratègia costera no és més que una de les categories de les estratègies territorials, però la combinació d'especificitat i d'intensitat que es dona en esta vora li dona un caràcter singular, i és per això que conceptes com la gestió integrada s'haja encunyat precisament per a este entorn.

L'estratègia de gestió integrada en les costes no pot partir d'un altre punt que no siga el del model territorial adoptat. Esta interacció obliga a operar en dos sentits. L'ún, l'evident, és el dit de dependència del model territorial i, per tant, dels instruments de planificació que en este àmbit es desenvolupen. Esta Estratègia ha d'aspirar a produir els instruments que ajuden a un enllaç natural entre el model territorial i l'actuació en les costes.

Però l'avanç fonamental ha de produir-se en el sentit invers. L'estratègia de gestió i els instruments que genere han de servir perquè el model vigent en cada moment incorpore, de forma creixent, els aspectes fonamentals de la realitat costera.

7. Políticas implicadas

Una gestión integrada requiere el conocimiento y la adecuación de las políticas de las administraciones comprometidas en su desarrollo. De acuerdo con la estructura funcional y orgánica de la administración española y de la Comunidad Valenciana, las principales políticas implicadas en la gestión integrada de la costa son:

7.1 La ordenación territorial

La estrategia costera no es más que una de las categorías de las estrategias territoriales, pero la combinación de especificidad e intensidad que se da en este borde le da un carácter singular, y de ahí que conceptos como la gestión integrada se haya acuñado precisamente para este entorno.

La estrategia de gestión integrada en las costas no puede partir de otro punto que el del modelo territorial adoptado. Esta interacción obliga a operar en dos sentidos. Uno, el evidente, es el citado de dependencia del modelo territorial y por ende de los instrumentos de planificación que en este ámbito se desarrollen. Esta Estrategia debe aspirar a producir los instrumentos que ayuden a un enlace natural entre el modelo territorial y la actuación en las costas.

Pero el avance fundamental debe producirse en el sentido inverso. La estrategia de gestión, y los instrumentos que genere, deben servir para que el modelo vigente en cada momento incorpore, de forma creciente, los aspectos fundamentales de la realidad costera.

En este sentido, tanto la vigente Ley valenciana d'Ordenació del Territori 6/89, de 7 de juliol, com el projecte de llei que es tramita actualment, preveuen instruments específics, els Plans d'Acció Territorial (PAT).

Per tant, serà objectiu d'esta estratègia la producció d'un o més instruments d'este tipus, redactats amb àmbit general o per unitats homogènies, que establisquen les directrius d'usos i nivells d'intensitat en la costa.

Un objectiu dels dits instruments, serà el d'establir les directrius per a l'homologació del planejament municipal a les determinacions de la Llei de Costes, objectiu que esta llei va obviar, i que fa que encara hui persistisca un elevat nombre d'instruments d'ordenació urbanística (124 Km de costa amb conflictes) amb determinacions contràries a la dita llei o inexecutables si es respecta esta.

7.2 L'ordenació urbanística

A partir de l'assumpció del reconeixement de la nostra costa com una costa urbana, és en el terreny de l'urbanisme on es poden fer les aportacions més importants.

A pesar que el desenvolupament urbà és d'on han vingut les majors afectacions a la costa, la nova estratègia assumeix que són els instruments urbanístics els que poden proporcionar els instruments més potents per a actuar en la seua millora.

- *En primer lloc, perquè les futures implantacions en la costa, per colmatació del sòl urbà o per desenvolupament de l'urbanitzable, assumisquen els principis d'esta estratègia, i es produïsquen de manera distinta que en el passat. La urbanització de les noves implantacions no sols ha de tendir a un objectiu d'excel·lència per ocupar un espai privilegiat,*

En este sentido, tanto la vigente Ley valenciana de Ordenación del Territorio, 6/89 de 7 de julio, como el proyecto de ley que se tramita actualmente, prevén instrumentos específicos, los Planes de Acción Territorial (PAT).

Por tanto, será objetivo de esta estrategia la producción de uno o más instrumentos de este tipo, redactados con ámbito general o por unidades homogéneas, que establezcan las directrices de usos y niveles de intensidad en la costa.

Un objetivo de dichos instrumentos, será el de establecer las directrices para la homologación del planeamiento municipal a las determinaciones de la Ley de Costas, objetivo que esta ley obvió, y que hace que aún hoy persista un elevado número de instrumentos de ordenación urbanística (124 Km de costa con conflictos) con determinaciones contrarias a dicha ley o inejecutables si se respeta la misma.

7.2 La ordenación urbanística

A partir de la asunción del reconocimiento de nuestra costa como una costa urbana, es en el terreno del urbanismo donde se pueden hacer las más grandes aportaciones.

A pesar de que el desarrollo urbano es de donde han provenido las mayores afecciones a la costa, la nueva estrategia asume que son los instrumentos urbanísticos los que pueden proporcionar los instrumentos más potentes para actuar en su mejora.

- En primer lugar, para que las futuras implantaciones en la costa, por colmatación del suelo urbano o por desarrollo del urbanizable, asuman los principios de esta estrategia, y se produzcan de manera distinta que en el pasado. La urbanización de las nuevas implantaciones, no solo debe tender a un objetivo de excelencia por ocupar un espacio privilegiado, sino

sinó perquè estes constituïran la façana marítima, que per ser-ho té un grau d'interés públic especial. I també, han d'internalitzar els costos de la seua implantació i conservació, especialment alts en un medi exposat i agressiu. No és acceptable que en el desenvolupament d'esta estratègia en la costa es generen nous dèficits d'infraestructures per a l'ús públic de la costa.

- *I en segon lloc, per a actuar en els nuclis consolidats, tant per a l'homologació d'acord amb la Llei de Costes, per a la dotació d'infraestructures hui insuficients, com per a la reforma interior o per a la renovació d'un parc d'edificacions que poden entrar prompte en nivells d'obsolescència incompatibles amb el nivell d'excel·lència esmentat.*

7.3 La política mediambiental

La nova estratègia de gestió propugna l'ampliació dels espais naturals protegits en la costa de la Comunitat, ja que doten la costa d'un grau de varietat i d'interés que enriqueix el medi coster i millora l'oferta turística. Per tant, no hi ha contradicció entre protecció i ús, sempre que este es module sobre la base de la necessitat de preservació de l'espai.

Serà en el desenvolupament d'esta política de protecció on es podrà contribuir a la posada en valor dels dits espais mitjançant les mesures d'accés i ús, en sintonia amb les necessitats de l'espai protegit.

Una aplicació rigorosa de la Llei de Costes en l'espai coster pot fer aparéixer un nou element del territori, que mereix consideració ací: la servitud de protecció lliure d'usos habitacionals que, a manera de corredor verd longitudinal, pot dotar la costa d'un espai nou i distint dels generats fins ara.

porque estas constituirán la fachada marítima, que por serlo tiene un grado de interés público especial. Y deben también internalizar los costes de su implantación y conservación, especialmente altos en un medio expuesto y agresivo. No es aceptable que en el desarrollo de esta estrategia en la costa se generen nuevos déficits de infraestructuras para el uso público de la costa.

- Y en segundo lugar, para actuar en los núcleos consolidados, tanto para la homologación de acuerdo con la Ley de Costas, para la dotación de infraestructuras hoy insuficientes, como para la reforma interior o para la renovación de un parque de edificaciones que pronto pueden entrar en niveles de obsolescencia incompatibles con el nivel de excelencia citado.

7.3 La política medioambiental

La nueva estrategia de gestión propugna la ampliación de los espacios naturales protegidos en la costa de la Comunidad, ya que dotan a la costa de un grado de variedad e interés que enriquece el medio costero y mejora la oferta turística. Por lo tanto no hay contradicción entre protección y uso, siempre que éste se module sobre la base de la necesidad de preservación del espacio.

Será en el desarrollo de esta política de protección donde se podrá contribuir a la puesta en valor de dichos espacios mediante las medidas de acceso y uso, en sintonía con las necesidades del espacio protegido.

Una aplicación rigurosa de la Ley de Costas en el espacio costero puede hacer aparecer un nuevo elemento del territorio, que merece consideración aquí: la servidumbre de protección libre de usos habitacionales que, a modo de corredor verde longitudinal, puede dotar a la costa de un espacio nuevo y distinto de los generados hasta ahora.

Si a este espai s'afigen corredors ecològics que unisquen els espais protegits pròxims a la costa amb esta, i la consideració de certs espais no urbanitzables comuns com a "pausa verda" entre nuclis consolidats, hi ha la possibilitat de crear una malla exempta d'urbanització que pot invertir la tendència a l'ocupació extensiva del territori que ha tingut, fins fa alguns anys, el procés d'urbanització.

Una menció especial mereix el medi marí. El retard relatiu en el coneixement, i per tant en l'establiment de mesures de protecció proves en el medi marí, ha fet que es produïsquen amb freqüència determinacions extensives de protecció de determinats elements del medi.

Estes determinacions tenen sentit en un estadi inicial de la preocupació pel medi marí, i tenen el seu suport en l'aplicació del principi de prudència. La nova estratègia propugna un increment del coneixement del dit medi, una catalogació més ajustada dels seus valors ambientals i del seu grau de conservació, de manera que la labor d'harmonització dels diferents usos que s'han d'implantar en el medi coster pugua actuar amb la major seguretat que aporta el coneixement.

I finalment cal tornar a mencionar la necessitat de progressar en la protecció i posada en valor de certes fites morfològiques i paisatgístiques en la vora costera, que han de contribuir a la preservació d'eixes importants senyes d'identitat de les nostres costes.

7.4 Els ports

Els ports comercials, com a nodes de la xarxa de transports i infraestructures al servici de la navegació, són les majors implantacions possibles en la costa. Per això la seua importància és

Si a este espacio se unen corredores ecológicos que unan los espacios protegidos próximos a la costa con la misma, y la consideración de ciertos espacios no urbanizables comunes como "pausa verde" entre núcleos consolidados, existe la posibilidad de crear una malla exenta de urbanización que puede invertir la tendencia a la ocupación extensiva del territorio que ha tenido, hasta hace algunos años, el proceso de urbanización.

Una mención especial merece el medio marino. El retraso relativo en el conocimiento, y por lo tanto en el establecimiento de medidas de protección aquilatadas en el medio marino, ha hecho que se produzcan con frecuencia determinaciones extensivas de protección de determinados elementos del medio.

Estas determinaciones tienen sentido en un estadio inicial de la preocupación por el medio marino, y tienen su respaldo en la aplicación del principio de prudencia. La nueva estrategia propugna un incremento del conocimiento de dicho medio, una catalogación más ajustada de sus valores ambientales y de su grado de conservación, de modo que la labor de armonización de los distintos usos a implantar en el medio costero pueda actuar con la mayor seguridad que aporta el conocimiento.

Y por último hay que volver a mencionar la necesidad de progresar en la protección y puesta en valor de ciertos hitos morfológicos y paisajísticos en el borde costero, que deben contribuir a la preservación de esas importantes señas de identidad de nuestras costas.

7.4 Los puertos

Los puertos comerciales, como nodos de la red de transportes e infraestructuras al servicio de la navegación, son las mayores implantaciones posibles en la costa. Por ello su importancia es

decisiva, a pesar que en el passat recent pareguera que parlar de costes i de ports era parlar d'àmbits distints. Això pogué ser possible en moments en què estos dos conceptes podien anar dissociats, potser perquè s'entenia que la costa era prou gran per a acollir-los sense perdre les seues característiques.

Hui podem dir que s'ha produït una aproximació tal que formular una estratègia costera sense considerar els ports suposaria deixar de banda els elements més potents en la vora costera, que, en el cas valencià, són tots artificials. Els espais portuaris, que històricament han inclòs les activitats pesquera, comercial i de servicis, estan convertint-se en referents turístics i d'activitats terciàries.

L'esperat creixement econòmic produirà, sens dubte, un increment en el flux de mercaderies. La perspectiva de saturació creixent del transport terrestre propicia l'expansió dels trànsits de cabotatge, com a mesura minimitzadora dels impactes mediambientals que provocaria l'ampliació de les xarxes terrestres.

Qualsevol que siga l'escenari de futur que es manege, s'intuïx la necessitat d'ampliar la capacitat dels ports comercials, la qual cosa produirà tensions port-costa, que, atenent el caràcter estratègic que estes infraestructures tenen per al desenvolupament econòmic, poden ser limitadores del nostre desenvolupament.

Igualment es pot dir de l'inevitable creixement de la demanda d'amarraments esportius associat a eixe major desenvolupament, que si bé mai no es podrà satisfer en la seua totalitat, planteja sempre escenaris d'ampliació.

La nova estratègia aspira a anticipar-se a eixes tensions per la via d'objectivar les dites possibilitats de creixement, explicitar-les en els docu-

decisiva, a pesar de que en el pasado reciente pareciera que hablar de costas y de puertos era hablar de ámbitos distintos. Ello pudo ser posible en momentos en los que ambos conceptos podían ir disociados, quizás porque se entendía que la costa era suficientemente grande para acogerlos sin perder sus características.

Hoy podemos decir que se ha producido una aproximación tal que formular una estrategia costera sin considerar los puertos supondría dejar de lado los elementos más potentes en el borde costero, que, en el caso valenciano, son todos artificiales. Los espacios portuarios, que históricamente han albergado las actividades pesquera, comercial y de servicios, se están convirtiendo en referentes turísticos y de actividades terciarias.

El esperado crecimiento económico producirá sin duda un incremento en el flujo de mercancías. La perspectiva de saturación creciente del transporte terrestre propicia la expansión de los tráficos de cabotaje, como medida minimizadora de los impactos medio ambientales que provocaría la ampliación de las redes terrestres.

Cualquiera que sea el escenario de futuro que se maneje, se intuye la necesidad de ampliar la capacidad de los puertos comerciales, lo que producirá tensiones puerto-costa, que, atendiendo al carácter estratégico que estas infraestructuras tienen para el desarrollo económico, pueden ser limitadoras de nuestro desarrollo.

Otro tanto puede decirse del inevitable crecimiento de la demanda de amarres deportivos asociado a ese mayor desarrollo que, si bien nunca se va a poder satisfacer en su totalidad, plantea siempre escenarios de ampliación.

La nueva estrategia aspira a anticiparse a esas tensiones por la vía de objetivar dichas posibilidades de crecimiento, explicitarlas en los docu-

ments de planificació portuària i, a través d'una correcta i responsable assignació d'usos, conciliar-les amb la protecció del medi coster.

La dificultat d'atendre la demanda obligarà a qualificar l'oferta, per la qual cosa es propugna una nova consideració dels espais portuaris actuals, de manera que es conserve la major potencialitat possible per a les operacions que els són pròpies, enfront de les pressions per a la utilització amb usos extraportuaris. Hui, la millor garantia enfront de possibles impactes generats per les ampliacions portuàries és la defensa dels espais portuaris per als fins per als quals van ser creats.

En tot cas, es propugna una política de concentració i jerarquització portuària, enfront de la proliferació d'instal·lacions portuàries en la costa.

7.5 La política turística

Ja s'ha dit que parlar de costa a la Comunitat Valenciana és parlar de costa urbana, amb un pes molt important de l'ús turístic.

En este sentit l'Estratègia ha de proporcionar els instruments per a una estreta connexió entre les actuacions en la costa i la política turística.

D'una banda, perquè les actuacions en les vores consolidades vagen en la línia de millorar la qualitat com a destinacions turístiques, i consolidar, al seu torn, el seu potencial generador de renda i d'ocupació.

D'una altra, perquè les actuacions en d'altres zones de la costa contribuïsquen a enriquir la varietat i la qualitat de l'oferta turística.

I finalment, perquè les actuacions sectorials

mentos de planificación portuaria y, a través de una correcta y responsable asignación de usos, conciliarlas con la protección del medio costero.

La dificultad de atender la demanda obligará a cualificar la oferta, por lo que se propugna una nueva consideración de los espacios portuarios actuales, de modo que se conserve la mayor potencialidad posible para las operaciones que les son propias, frente a las presiones para la utilización con usos extraportuarios. Hoy, la mejor garantía frente a posibles impactos generados por las ampliaciones portuarias es la defensa de los espacios portuarios para los fines para los que fueron creados.

En todo caso, se propugna una política de concentración y jerarquización portuaria, frente a la proliferación de instalaciones portuarias en la costa.

7.5 La política turística

Ya se ha expresado que hablar de costa en la Comunidad Valenciana es hablar de costa urbana, con un peso muy importante del uso turístico.

En este sentido la Estrategia debe proporcionar los instrumentos para una estrecha conexión entre las actuaciones en la costa y la política turística.

Por un lado, para que las actuaciones en los bordes consolidados vayan en la línea de mejorar su calidad como destinos turísticos, consolidando a su vez su potencial generador de renta y de empleo.

Por otro, para que las actuaciones en otras zonas de la costa contribuyan a enriquecer la variedad y calidad de la oferta turística.

Y por último, para que las actuaciones sectoriales

en matèria de dotació de servicis i equipaments per a l'ús directe de la costa actuen convergentment amb les millores d'infraestructures i accessibilitat que propugna esta Estratègia.

7.6 La política empresarial

La magnitud del problema plantejat exigeix la col·laboració de tota la societat valenciana. El procés de reforma de l'espai coster exigirà copioses i constants inversions durant més d'una dècada, que en part podran ser assumides per la iniciativa privada, dins dels marcs que s'establisquen.

En contra del que succeïx en els plans de reforma interior dels nuclis urbans històrics, amb importants problemes socials, en els espais turístics de la costa, amb predomini de segones residències, la situació és diferent. L'increment dels costos de manteniment d'edificis, urbanitzacions i, si és procedent, del cost de protecció de les costes regressives, farà insostenible el seu manteniment en les condicions que el conjunt de la societat exigirà a la façana costera.

Serán necessaris canvis legislatius sobre la declaració de ruina de conjunts urbans, exigències especials per a la conservació i el manteniment de l'edificació i del seu entorn, etc.

I això generarà una nova activitat en què la participació directa o indirecta de l'empresa privada en el procés serà bàsica per a l'èxit.

I per a això, empreses urbanitzadores i constructors, especialistes en regeneració mediambiental, regeneració paisatgística, consultors d'enginyeria costera, de medi ambient, experts en biocenosi marina, en urbanisme i subminis-

en materia de dotación de servicios y equipamientos para el uso directo de la costa, actúen convergentemente con las mejoras de infraestructuras y accesibilidad que propugna esta Estrategia.

7.6 La política empresarial

La magnitud del problema planteado exige la colaboración de toda la sociedad valenciana. El proceso de reforma del espacio costero exigirá cuantiosas y constantes inversiones durante más de una década, que en parte podrán ser asumidas por la iniciativa privada, dentro de los marcos que se establezcan.

En contra de lo que sucede en los planes de reforma interior de los núcleos urbanos históricos, con importantes problemas sociales, en los espacios turísticos de la costa, con predominio de segundas residencias, la situación es diferente. El incremento de los costes de mantenimiento de edificios, urbanizaciones y, en su caso, del coste de protección de las costas regresivas, hará insostenible su mantenimiento en las condiciones que el conjunto de la sociedad exigirá a la fachada costera.

Serán necesarios cambios legislativos sobre la declaración de ruina de conjuntos urbanos, exigencias especiales para la conservación y mantenimiento de la edificación y de su entorno, etc.

Y ello generará una nueva actividad en la que la participación directa o indirecta de la empresa privada en el proceso será básica para su éxito.

Y para ello, empresas urbanizadoras y constructoras, especialistas en regeneración medioambiental, regeneración paisajística, consultores de ingeniería costera, de medio ambiente, expertos en biocenosis marina, en urbanismo y

tradors de tota classe, hauran d'especialitzar-se per a participar en este procés, que requerirà, sens dubte, investigació i innovació.

Una línia especial de difusió dels objectius d'esta Estratègia haurà d'orientar-se a este fi.

suministradores de todo tipo, deberán especializarse para participar en este proceso, que requerirá, sin duda, investigación e innovación.

Una línea especial de difusión de los objetivos de esta Estrategia deberá orientarse a este fin.

8. Programes estratègics i instruments per a la gestió integrada en la costa

El mateix concepte de gestió integrada encunyat en la Posició Comuna, aprovada pel Consell de la Unió Europea, el 13 de desembre de 2001, exigix el consens dels responsables administratius. Per això, molts dels instruments que s'aplicaran en el seu desenvolupament es dissenyaran en els processos de consens que se seguisquen.

L'Estratègia Valenciana per a la Gestió Integrada de la Costa s'entén com una actuació a mitjà termini basada en el reconeixement de la realitat física i en el mateix desenvolupament urbà de la costa. Suposa un canvi cultural i d'estratègia, conformat a través de dos grans grups d'actuacions: identificació de les funcions dels diferents agents administratius i definició d'uns instruments propis que cal desenvolupar per part de l'òrgan del Govern Valencià responsable de les competències sobre la costa.

8.1 Definició de les funcions dels responsables administratius

Per al desenvolupament de la gestió integrada és necessari la identificació dels agents implicats en cada procés. Esta labor correspondrà a un inventari que els identificarà en relació amb cada un dels processos de decisió que s'haja de seguir en l'aplicació d'esta estratègia, de manera que s'assegure que cada un d'estos comporta la integració de les posicions de tots, al marge de les previsions legals respecte d'això. Amb l'actual estructura administrativa i el repartiment competencial espanyol, les administracions més

8. Programas estratégicos e instrumentos para la gestión integrada en la costa

El propio concepto de gestión integrada acuñado en la Posición Común aprobada por el Consejo de la Unión Europea el 13 de diciembre de 2001 exige el consenso de los responsables administrativos. Por ello, muchos de los instrumentos que se aplicarán en su desarrollo se diseñarán en los procesos de consenso que se sigan.

La Estrategia Valenciana para la Gestión Integrada de la Costa se entiende como una actuación a medio plazo basada en el reconocimiento de la realidad física y en el propio desarrollo urbano de la costa. Supone un cambio cultural y de estrategia, conformado a través de dos grandes grupos de actuaciones: identificación de las funciones de los distintos agentes administrativos, y definición de unos instrumentos propios a desarrollar por parte del órgano del Gobierno Valenciano responsable de las competencias sobre la costa.

8.1 Definición de las funciones de los responsables administrativos

Para el desarrollo de la gestión integrada es necesario la identificación de los agentes implicados en cada proceso. Esta labor correspondrá a un inventario que los identificará en relación con cada uno de los procesos de decisión que se deba seguir en la aplicación de esta Estrategia, de modo que se asegure que cada uno de ellos conlleva la integración de las posiciones de todos, al margen de las previsions legales al respecto. Con la actual estructura administrativa y el reparto competencial español, las administraciones

directament implicades en les decisions sobre les actuacions en la costa, en els termes descrits en este document, són:

- *Ministeri de Medi Ambient.*
- *Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports.*
- *Ajuntaments.*

L'objectiu de l'Estratègia és acostar, amb els instruments d'integració que es desenvolupen, d'altres departaments amb competències en l'àmbit coster com ara:

- *Conselleria de Medi Ambient.*
- *Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació.*
- *Capitanies marítimes.*
- *Confederacions hidrogràfiques.*
- *Autoritats portuàries d'Alacant, Castelló i València.*
- *Agència Valenciana de Turisme.*

No obstant això, l'objectiu d'integració no s'aconseguiria si s'oblidaren els directament interessats, com són:

- *Cambres de comerç.*
- *Associacions no governamentals, implicades amb la protecció mediambiental i el desenvolupament sostenible.*
- *Associacions de veïns.*
- *Associacions empresarials.*
- *Agències locals de desenvolupament.*
- *Associacions de ports esportius, clubs nàutics i federacions esportives.*
- *Confraries de pescadors.*
- *Associacions d'empresaris d'oci i esports.*
- *Associacions culturals relacionades amb el mar.*
- *Col·legis professionals.*

L'articulació d'esta estratègia es podrà basar en:

- *Un conveni general entre el Ministeri de Medi Ambient i la Generalitat Valenciana, en el qual*

más directamente implicadas en las decisiones sobre las actuaciones en la costa, en los términos descritos en este documento, son:

- Ministerio de Medio Ambiente.
- Conselleria de Obras Públicas, Urbanismo y Transportes.
- Ayuntamientos.

El objetivo de la Estrategia es acercar, con los instrumentos de integración que se desarrollen, a otros departamentos con competencias en el ámbito costero como:

- Conselleria de Medio Ambiente.
- Conselleria de Agricultura, Pesca y Alimentación.
- Capitanías marítimas.
- Confederaciones hidrográficas.
- Autoridades portuarias de Alicante, Castellón y Valencia.
- Agencia Valenciana de Turismo.

Sin embargo, el objetivo de integración no se alcanzaría si se olvidara a los directamente interesados, como son:

- Cámaras de comercio.
- Asociaciones no gubernamentales, implicadas con la protección medio ambiental y el desarrollo sostenible.
- Asociaciones de vecinos.
- Asociaciones empresariales.
- Agencias locales de desarrollo.
- Asociaciones de puertos deportivos, clubes náuticos y federaciones deportivas.
- Cofradías de pescadores.
- Asociaciones de empresarios de ocio y deportes.
- Asociaciones culturales relacionadas con el mar.
- Colegios profesionales.

La articulación de esta estrategia se podrá basar en:

- Un convenio general entre el Ministerio de Medio Ambiente y la Generalitat Valenciana,

es podran fixar els criteris d'actuació, les quantitats globals, l'intercanvi d'informació i els instruments per al seguiment.

- Convenis amb les administracions implicades i amb ajuntaments o grups d'ajuntaments interessats en les actuacions integrals de determinades àrees.
- L'impuls de la planificació estratègica dels espais urbans costers, i amb consideració de diferents escenaris de desenvolupament que permeten i justifiquen reformes del planejament urbà.
- En una fase més avançada, la creació d'un òrgan col·legiat de control i seguiment de la gestió integrada, que prendrà, com a base de la seua actuació, les mesures objectives dels indicadors establits en l'observatori de la costa.

Per tant, la implantació de l'Estratègia tindrà dos fases clares, una d'estructuració i una altra d'aplicació, com es pot observar en el gràfic de la pàgina 38.

8.2 Definició del instruments propis

Per la seua banda, la Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme, i Transports, com a depositària de les competències bàsiques de la Generalitat Valenciana sobre la costa, impulsarà una sèrie d'actuacions per a la coordinació i el desenvolupament d'esta nova política, sobre la base dels programes següents, l'enumeració dels quals no pretén ser exhaustiva, sinó solament mostrar la diversitat d'accions necessàries per al desenvolupament de l'Estratègia.

La separació en diferents programes respon a l'ànim d'aclarir objectius de distinta naturalesa, encara que els instruments definitius participaran de les finalitats de més d'un programa dels que ací es mencionen:

- Programa normatiu.

en el que se podran fixar los criterios de actuación, cantidades globales, intercambio de información e instrumentos para el seguimiento.

- Convenios con las administraciones implicadas y con ayuntamientos o grupos de ayuntamientos interesados en las actuaciones integrales de determinadas áreas.
- El impulso de la planificación estratégica de los espacios urbanos costeros, considerando diferentes escenarios de desarrollo que permitan y justifiquen reformas del planeamiento urbano.
- En una fase más avanzada, la creación de un órgano colegiado de control y seguimiento de la gestión integrada, que tomará como base de su actuación las medidas objetivas de los indicadores establecidos en el observatorio de la costa.

Por lo tanto la implantación de la Estrategia tendrá dos fases claras, una de estructuración y otra de aplicación, como se puede observar en el gráfico de la página 36.

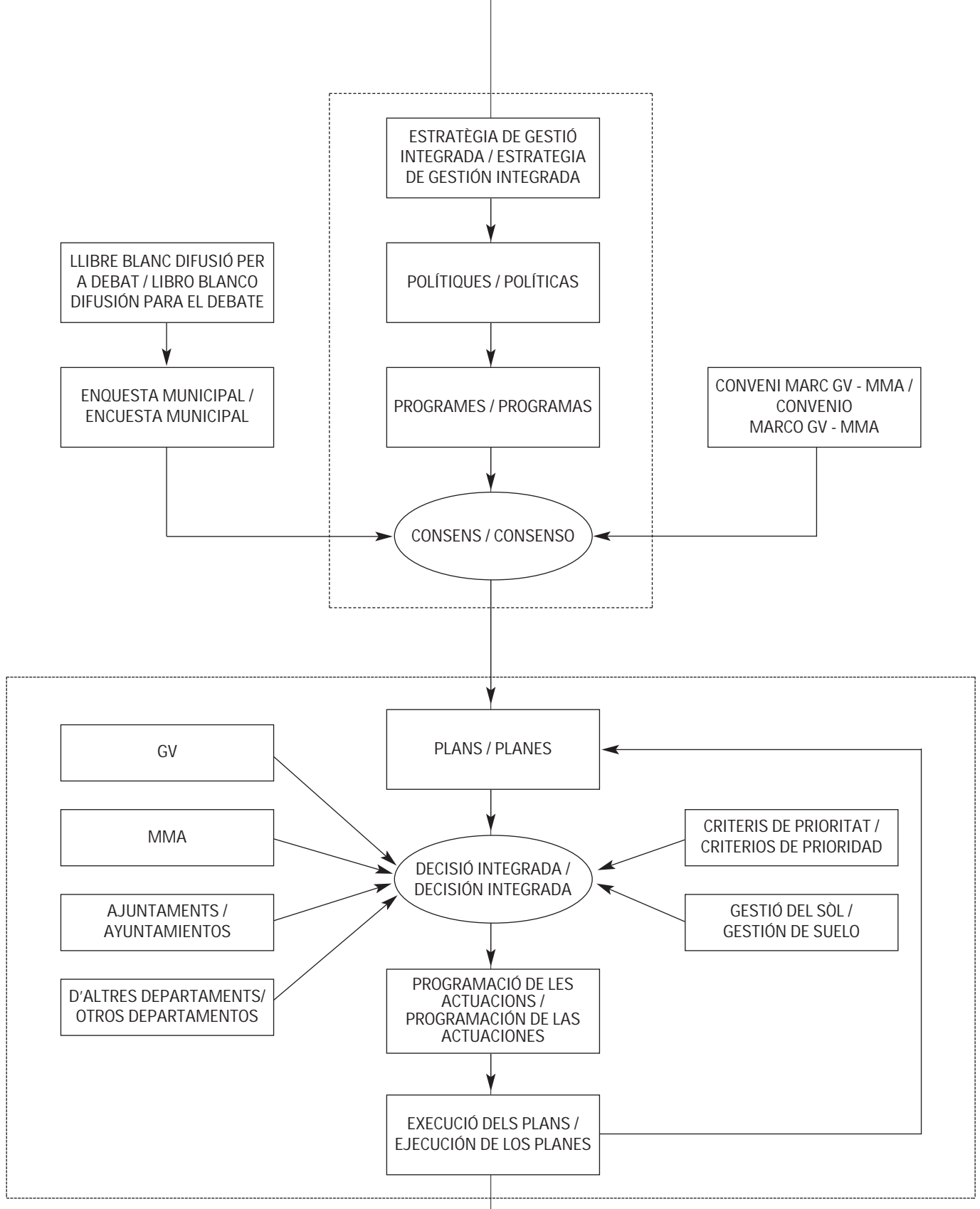
8.2 Definición de los instrumentos propios

Por su parte, la Conselleria de Obras Públicas, Urbanismo y Transportes, como depositaria de las competencias básicas de la Generalitat Valenciana sobre la costa, impulsará una serie de actuaciones para la coordinación y el desarrollo de esta nueva política, sobre la base de los siguientes programas, cuya enumeración no pretende ser exhaustiva, sino sólo mostrar la diversidad de acciones necesarias para el desarrollo de la Estrategia.

La separación en diferentes programas responde al ánimo de clarificar objetivos de distinta naturaleza, aun cuando los instrumentos definitivos participarán de las finalidades de más de un programa de los que aquí se citan:

- Programa normativo.

IMPLANTACIÓ DE L'ESTRATÈGIA / IMPLANTACIÓN DE LA ESTRATEGIA

- Programa de planificació.
- Programa de inversió.
- Programa de investigació.
- Programa de seguiment i control.
- Programa de difusió i formació.

8.2.1 Programa normatiu

Establirà les pautes i els criteris per al desenvolupament de l'ordenació costera en els seus aspectes de planejament territorial, urbanístic, ambiental i sectorial, i per al desenvolupament de les actuacions concretes de cara als objectius d'ús públic i conservació de la costa. Orientativament el programa es dirigirà als camps següents:

- Normes aplicables a la planificació.
- Normes aplicables a les infraestructures.
- Normes per a les actuacions en la costa (en zones de domini públic i de servitud de protecció).
- Normes aplicables a l'ús de les platges.
- Normes de protecció en zones de dunes, zones humides, penya-segats, etc.

Directrius d'ordenació costera

És el més important dins d'este apartat. La seua forma jurídica definitiva serà la que resulte de la legislació territorial vigent en el moment de la redacció (Pla d'Acció Territorial o semblant), i l'objectiu és facilitar la concreció de les finalitats d'adequada conservació, recuperació i ús públic de les costes de la Comunitat Valenciana, d'acord amb les determinacions de la legislació de costes i la resta de legislació concurrent, i amb les polítiques d'ordenació i desenvolupament.

L'enfocament de les directrius s'ha de desenvolupar entorn de dos principis bàsics:

- El principi de la necessària atenció a la integració social i territorial en la gestió de les costes, que s'ha de desenvolupar des de plan-

- Programa de planificació.
- Programa de inversió.
- Programa de investigació.
- Programa de seguimiento y control.
- Programa de difusión y formación.

8.2.1 Programa normativo

Establecerá las pautas y criterios para el desarrollo de la ordenación costera en sus aspectos de planeamiento territorial, urbanístico, ambiental y sectorial, y para el desarrollo de las actuaciones concretas en orden a los objetivos de uso público y conservación de la costa. Orientativamente el programa se dirigirá a los siguientes campos:

- Normas aplicables a la planificación.
- Normas aplicables a las infraestructuras.
- Normas para las actuaciones en la costa (en zonas de dominio público y de servidumbre de protección).
- Normas aplicables al uso de las playas
- Normas de protección en zonas de dunas, humedales, acantilados, etc.

Directrices de ordenación costera

Es el más importante dentro de este apartado. Su forma jurídica definitiva será la que resulte de la legislación territorial vigente en el momento de su redacción (Plan de Acción Territorial o similar), y su objetivo es facilitar la concreción de las finalidades de adecuada conservación, recuperación y uso público de las costas de la Comunidad Valenciana, de acuerdo con las determinaciones de la legislación de costas y demás legislación concurrente, y con las políticas de ordenación y desarrollo.

El enfoque de las directrices se debe desarrollar en torno a dos principios básicos:

- El principio de la necesaria atención a la integración social y territorial en la gestión de las costas, a desarrollar desde planteamientos

tejaments positius, oberts, flexibles i realistes, acords amb la complexitat i diversitat dels espais litorals de la Comunitat Valenciana.

- El principi de la col·laboració interinstitucional, que s'ha de desenvolupar a partir de l'aportació d'informació, criteris i suports, amb vista a l'eficaç integració de la gestió particular i especialitzada de la costa en la política i en la intervenció de caràcter més general.

8.2.2 Programa de planificació

Localitzarà adequadament els usos i les activitats que garantisquen la conservació i l'ús públic del litoral, en funció de les aptituds territorials, no sols físiques, sinó ecològiques, tècniques, financeres i, fins i tot, culturals.

Catàleg de Costes de la Comunitat Valenciana Inclourà els espais més rellevants i característics del litoral, que el doten de singularitat i interès. Inclourà tant els espais protegits per l'actuació de les autoritats mediambientals com aquells altres essencials per a una correcta percepció de la costa. L'administració autonòmica i els ajuntaments, en el desenvolupament de la gestió integrada, seran els responsables de vetlar per l'adequada conservació i gestió dels espais catalogats, i per la progressiva incorporació de nous espais o elements que per les seues condicions així ho requerisquen o justifiquen. A més dels espais catalogats d'acord amb la legislació mediambiental, es preveuran:

- *Els paisatges litorals sobreixents: fites puntuals o fites paisatgístiques que singularitzen o identifiquen el litoral valencià.*
- *Els cordons dunars, els penya-segats i les singularitats geològiques i geomorfològiques.*
- *Els espais més destacats de confluència entre el domini públic marítimoterrestre i el domini públic hidràulic.*
- *Unes altres àrees naturals i seminaturals de*

positivos, abiertos, flexibles y realistas, acordes con la complejidad y diversidad de los espacios litorales de la Comunidad Valenciana.

- El principio de la colaboración interinstitucional, a desarrollar a partir del aporte de información, criterios y apoyos, con vistas a la eficaz integración de la gestión particular y especializada de la costa en la política e intervención de carácter más general.

8.2.2 Programa de planificación

Localizará adecuadamente los usos y actividades que garanticen la conservación y uso público del litoral, en función de las aptitudes territoriales, no sólo físicas, sino ecológicas, técnicas, financieras e incluso culturales.

Catálogo de Costas de la Comunidad Valenciana Incluirá los espacios más relevantes y característicos del litoral, que lo dotan de singularidad e interés. Incluirá tanto los espacios protegidos por la actuación de las autoridades medioambientales, como aquellos otros esenciales para una correcta percepción de la costa. La administración autonómica y los ayuntamientos, en el desarrollo de la gestión integrada, serán los responsables de velar por la adecuada conservación y gestión de los espacios catalogados, y por la progresiva incorporación de nuevos espacios o elementos que por sus condiciones así lo requieran o justifiquen. Además de los espacios catalogados de acuerdo con la legislación medioambiental, se contemplarán:

- Los paisajes litorales sobresalientes: hitos puntuales o hitos paisajísticos que singularicen o identifiquen al litoral valenciano.
- Los cordones dunares, los acantilados y las singularidades geológicas y geomorfológicas.
- Los espacios más destacados de confluencia entre el dominio público marítimo-terrestre y el dominio público hidràulico.
- Otras áreas naturales y seminaturales de

particular rellevància per al sistema d'ús públic del litoral.

Identificació de un Sistema d'Ús Públic de la Costa

Té per objecte identificar els espais i els elements costers que constitueixen este sistema, sobre els quals establir mesures de garantia del lliure accés i d'ús públic. Estarà integrat pel conjunt d'espais, dotacions i infraestructures rellevants per al desenvolupament d'activitats recreatives i d'interpretació de les costes valencianes. Comprendrà:

- *Platges i d'altres elements naturals d'interés de la ribera del mar.*
- *Accessos a la costa.*
- *Infraestructures costeres susceptibles d'ús públic.*
- *Ports esportius i turístics.*
- *Parcs litorals.*
- *Sendes litorals.*
- *Zones verdes, espais lliures i equipaments en la zona d'influència de la costa.*

Pla de Platges

S'aprofundirà en l'estudi de les platges incloses en el Sistema d'Ús Públic de la Costa, per la seua transcendència en l'ordenació costera de la Comunitat Valenciana, ja que és el gran element catalitzador del turisme. Es portarà a terme un programa de planificació integral de les platges, en estreta col·laboració amb l'Agència Valenciana de Turisme, que permeta definir actuacions coordinades de gestió, conservació i millora de l'ús públic, no sols sobre la platja sinó també en el seu entorn, i en particular:

- *Gestió de les zones de bany*
- *Programa d'ordenació d'usos de temporada en les platges*

Pla de Defensa de Costes

Partint d'una estratègia d'actuació integral i a llarg termini, abordarà la rehabilitació i la defen-

particular relevancia para el sistema de uso público del litoral.

Identificación de un Sistema de Uso Público de la Costa

Tiene por objeto identificar los espacios y elementos costeros que constituyen este sistema, sobre los que establecer medidas de garantía de libre acceso y uso público. Estará integrado por el conjunto de espacios, dotaciones e infraestructuras relevantes para el desarrollo de actividades recreativas y de interpretación de las costas valencianas. Comprenderá:

- Playas y otros elementos naturales de interés de la ribera del mar.
- Accesos a la costa.
- Infraestructuras costeras susceptibles de uso público.
- Puertos deportivos y turísticos.
- Parques litorales.
- Sendas litorales.
- Zonas verdes, espacios libres y equipamientos en la zona de influencia de la costa.

Plan de Playas

Se profundizará en el estudio de las playas incluidas en el Sistema de Uso Público de la Costa, por su transcendencia en la ordenación costera de la Comunidad Valenciana, al ser el gran elemento catalizador del turismo. Se llevará a cabo un programa de planificación integral de las playas, en estrecha colaboración con la Agencia Valenciana de Turismo, que permita definir actuaciones coordinadas de gestión, conservación y mejora de su uso público, no sólo sobre la playa sino también en su entorno, y en particular:

- Gestión de las zonas de baño
- Programa de ordenación de usos de temporada en las playas

Plan de Defensa de Costas

Partiendo de una estrategia de actuación integral y a largo plazo, abordará la rehabilitación y defen-

sa de les costes de la Comunitat Valenciana. Establirà els criteris i les condicions per a la definició de noves línies de costa estables, les condicions per a les obres de defensa i regeneració en relació amb les zones de préstec i abocament, així com per a les actuacions de vora que pogueren tindre incidència sobre l'estabilitat de la línia de costa, les possibles fonts de préstec de materials i les possibilitats de reintegració al circuit sedimentari de materials ara fora d'este, les formes de bypass en les barreres al transport, etc.

Pla d'Actuacions Integrades

Hi ha àrees de la costa en les quals, per la seua homogeneïtat i per la concreció dels objectius que poden plantejar-se sobre estes, és possible una actuació integrada, i reunir en el temps i en l'espai actuacions que en uns altres punts de la costa s'executen seqüencialment. Per a això s'ordenaran les actuacions derivades de les directrius que tinguen este caràcter en un pla d'actuacions integrades, que permetrà identificar projectes integrals específics, amb possibilitat de ser executats unitàriament, i establir les seues implicacions territorials, així com la relació entre els diversos espais litorals inclosos i els agents involucrats.

8.2.3 Programa d'inversió

Identificarà les accions, definides en els instruments de planificació, que exigixen un esforç inversor per a permetre assolir els objectius generals de conservació i d'ús públic plantejats.

Les inversions hauran de ser equilibrades entre els grups següents:

- Actuacions tendents a la protecció dels espais naturals
- Actuacions tendents a la millora de la qualitat de vida en la vora litoral

sa de las costas de la Comunidad Valenciana. Establecerá los criterios y condiciones para la definición de nuevas líneas de costa estables, las condiciones para las obras de defensa y regeneración en relación con las zonas de préstamo y vertido, así como para las actuaciones de borde que pudieran tener incidencia sobre la estabilidad de la línea de costa, las posibles fuentes de préstamo de materiales y las posibilidades de reintegración al circuito sedimentario de materiales ahora fuera de él, las formas de *by-pass* en las barreras al transporte, etc.

Plan de Actuaciones Integradas

Existen áreas de la costa donde, por su homogeneidad y por lo concreto de los objetivos que pueden plantearse sobre ellas, es posible una actuación integrada, reuniendo en el tiempo y en el espacio actuaciones que en otros puntos de la costa se ejecutan secuencialmente. Para ello se ordenarán las actuaciones derivadas de las directrices que tengan este carácter en un plan de actuaciones integradas, que permitirá identificar proyectos integrales específicos, con posibilidad de ser ejecutados unitariamente, estableciendo sus implicaciones territoriales, así como la relación entre los diversos espacios litorales incluidos y agentes involucrados.

8.2.3 Programa de inversión

Identificará las acciones, definidas en los instrumentos de planificación, que exigen un esfuerzo inversor para permitir alcanzar los objetivos generales de conservación y uso público planteados.

Las inversiones deberán ser equilibradas entre los siguientes grupos:

- Actuaciones tendentes a la protección de los espacios naturales
- Actuaciones tendentes a la mejora de la calidad de vida en el borde litoral

- Actuacions tendents a millorar la competitivitat del sector turístic

Perquè puguen ser percebuts els beneficis de la nova gestió serà necessari augmentar considerablement el volum de les inversions reals, per a aconseguir un nivell d'inversió entre tots els agents implicats de prop dels cinquanta milions d'euros anuals durant els pròxims deu anys.

Pla de Costes

Els programes inversors es reuniran en un Pla de Costes, que haurà de ser el marc permanent de planificació de les inversions, en el qual s'integraran les actuacions identificades i proposades per uns altres instruments (plans de platges, de defensa de costes, d'actuacions integrades, etc.), i que tenen per objecte l'avaluació econòmica, la seua periodificació temporal i l'assignació a diferents agents.

Pla d'Actuacions Prioritàries

Per a l'actuació immediata, i mentre el Pla de Costes es nodrix de les determinacions de la planificació, es proposa la formulació d'un Pla d'Actuacions Prioritàries amb l'objectiu de superar dèficits actuals, i de resoldre problemes ja suficientment identificats i diagnosticats. Este Pla d'Actuacions Prioritàries està referit a actuacions i emplaçaments concrets i dissenyarà el tipus d'actuacions que s'han de realitzar, establirà el paper dels diferents agents i avaluarà les inversions necessàries, i es pot considerar el capítol inicial de les inversions del Pla de Costes.

L'elevat temps de maduració dels projectes, que exigixen modificació i gestió del planejament urbà, aconsella la creació d'una oficina del Pla de Costes per a la coordinació dels projectes.

- Actuaciones tendentes a mejorar la competitividad del sector turístico

Para que puedan ser percibidos los beneficios de la nueva gestión será necesario aumentar considerablemente el volumen de las inversiones reales, para alcanzar un nivel de inversión entre todos los agentes implicados del orden de los cincuenta millones de euros anuales durante los próximos diez años.

Plan de Costas

Los programas inversores se reunirán en un Plan de Costas, que deberá ser el marco permanente de planificación de las inversiones, en el que se integrarán las actuaciones identificadas y propuestas por los otros instrumentos (planes de playas, de defensa de costas, de actuaciones integradas, etc.), teniendo por objeto la evaluación económica, su periodificación temporal, y la asignación a diferentes agentes.

Plan de Actuaciones Prioritarias

Para la actuación inmediata, y en tanto el Plan de Costas se nutre de las determinaciones de la planificación, se propone la formulación de un Plan de Actuaciones Prioritarias con el objetivo de superar déficits actuales, resolviendo problemas ya sobradamente identificados y diagnosticados. Este Plan de Actuaciones Prioritarias está referido a actuaciones y emplazamientos concretos y diseñará el tipo de actuaciones a realizar, establecerá el papel de los distintos agentes y evaluará las inversiones necesarias, pudiendo considerarse el capítulo inicial de las inversiones del Plan de Costas.

El elevado tiempo de maduración de los proyectos que exigen modificación y gestión del planeamiento urbano, aconseja la creación de una oficina del Plan de Costas para la coordinación de los proyectos.

8.2.4 Programa d'investigació

S'ocuparà de les investigacions tècniques i científiques sobre aspectes desconeguts de la costa, el coneixement del qual és necessari per a la presa de decisions, ja que permetran abordar els problemes d'ordenació del litoral amb plena garantia, i buscar la rendibilitat social i econòmica de les inversions. La informació resultant s'incorporarà al Sistema Geogràfic d'Informació de la Costa. Inclourà, entre altres, les àrees temàtiques següents:

- *Estudi de dinàmica litoral i d'estabilitat de la costa, per a millorar el coneixement sobre la dinàmica litoral de les costes valencianes amb una visió integral, així com la idoneïtat i l'oportunitat tècnica, funcional i econòmica de les actuacions.*
- *Localització de jaciments de materials. La inexistència de materials idonis per a la regeneració de la costa serà un element que limite les possibilitats d'actuació en les nostres costes. És essencial que qualsevol estratègia d'actuació tinga en compte les disponibilitats reals d'actuació.*
- *Estudi d'accessibilitat. A partir de la definició de les àrees catalogades i del sistema d'ús públic del litoral, permetrà assignar graus d'accessibilitat adequats a cada lloc.*
- *Estudi de la façana urbana de la costa, per a poder establir els criteris que s'han d'aplicar per a possibilitar un adequat tractament de la façana urbana costera, d'acord amb l'actual normativa de costes i la que es poguera elaborar a l'efecte.*
- *Estudi de biocenosi marina, amb el fi de tindre un adequat coneixement de la biocenosi marina que permeta realitzar una correcta valoració dels efectes mediambientals que les actuacions concretes puguen suposar, i que tindrà per objecte últim l'elaboració de la cartografia dels fons marins.*
- *Seguiment de les activitats investigadores en*

8.2.4 Programa de investigación

Se ocupará de las investigaciones técnicas y científicas sobre aspectos desconocidos de la costa, cuyo conocimiento es necesario para la toma de decisiones, ya que permitirán abordar los problemas de ordenación del litoral con plena garantía, buscando la rentabilidad social y económica de las inversiones. La información resultante se incorporará al Sistema Geográfico de Información de la Costa. Abarcará, entre otras, las siguientes áreas temáticas:

- Estudio de dinámica litoral y de estabilidad de la costa, para mejorar el conocimiento sobre la dinámica litoral de las costas valencianas con una visión integral, así como la idoneidad y oportunidad técnica, funcional y económica de las actuaciones.
- Localización de yacimientos de materiales. La inexistencia de materiales idóneos para la regeneración de la costa va a ser un elemento limitante de las posibilidades de actuación en nuestras costas. Es esencial que cualquier estrategia de actuación tenga en cuenta las disponibilidades reales de actuación.
- Estudio de accesibilidad. A partir de la definición de las áreas catalogadas y del sistema de uso público del litoral, permitirá asignar grados de accesibilidad adecuados a cada lugar.
- Estudio de la fachada urbana de la costa, para poder establecer los criterios a aplicar para possibilitar un adecuado tratamiento de la fachada urbana costera, de acuerdo con la actual normativa de costas y la que se pudiera elaborar al efecto.
- Estudio de biocenosis marina, con objeto de tener un adecuado conocimiento de la biocenosis marina que permita realizar una correcta valoración de los efectos medioambientales que las actuaciones concretas puedan suponer, teniendo por objeto último la elaboración de la cartografía de los fondos marinos.
- Seguimiento de las actividades investigado-

matèria de canvi climàtic i pujada del nivell del mar. Encara quan els escenaris de canvi climàtic i de pujada del nivell del mar es plantegen en terminis molt més llargs que els d'esta estratègia, és necessari iniciar un estret seguiment de l'evolució del coneixement en estes matèries perquè les seues conclusions puguen ser conegudes, difoses i assumides com a elements decisius de les actuacions futures en la costa.

8.2.5 Programa de seguiment i control

L'ordenació del territori coster presenta una especial complexitat per les característiques canviants d'este espai, per la diversitat d'usos i activitats que convergixen, pel complex sistema competencial i per la fragilitat del medi biòtic.

Una acció integrada sobre una franja tan extensa exigix un pla de prioritats consensuat, que ha de realitzar-se partint del mesurament objectiu de determinats indicadors.

L'establiment d'un observatori de la costa, que bé podria estar integrat en un altre més ampli de tipus territorial, és indispensable perquè la presa de decisions tinga criteris de racionalitat.

Indicadors de la qualitat de les aigües, circulació longitudinal de sediments, indicadors de població, d'afluència turística, d'ocupació del sòl, de capacitat dels allotjaments turístics, de desenvolupament econòmic, de seguiment de la flora i fauna en zones humides, penya-segats, plataforma continental, etc., hauran de fixar-se com a base per a la presa de decisions.

8.2.6 Programa de difusió i formació

La gestió integrada, basada en la participació

ras en materia de cambio climático y subida del nivel del mar. Aun cuando los escenarios de cambio climático y de subida del nivel mar se planteen en plazos mucho más largos que los de esta estrategia, es necesario iniciar un estrecho seguimiento de la evolución del conocimiento en estas materias, para que sus conclusiones puedan ir siendo conocidas, difundidas y asumidas como elementos decisivos de las actuaciones futuras en la costa.

8.2.5 Programa de seguimiento y control

La ordenación del territorio costero presenta una especial complejidad por las características cambiantes de este espacio, por la diversidad de usos y actividades que convergen, por el complejo sistema competencial y por la fragilidad del medio biótico.

Una acción integrada sobre una franja tan extensa exige un plan de prioridades consensuado, que ha de realizarse partiendo de la medición objetiva de determinados indicadores.

El establecimiento de un observatorio de la costa, que bien podría estar integrado en otro más amplio de tipo territorial, es indispensable para que la toma de decisiones tenga criterios de racionalidad.

Indicadores de la calidad de las aguas, circulación longitudinal de sedimentos, indicadores de población, de afluencia turística, de ocupación del suelo, de capacidad de los alojamientos turísticos, de desarrollo económico, de seguimiento de la flora y fauna en humedales, acantilados, plataforma continental, etc. deberán fijarse como base para la toma de decisiones.

8.2.6 Programa de difusión y formación

La gestión integrada, basada en la participación

dels agents interessats en la gestió costera i en el concurs de les administracions responsables, exigix arribar a punts de trobada, per la qual cosa no són possibles postures extremes. Difondre esta nova cultura de gestió i els principis del desenvolupament sostenible és bàsic per a l'èxit de l'Estratègia.

El manteniment de postures proteccionistes extremes o utòpiques defensades per alguns col·lectius no evita desenvolupaments no desitjats. D'altra banda, el desenvolupament turístic, bàsic de l'economia valenciana, no resol els problemes estructurals, amb la consegüent deterioració de la qualitat de vida i de les expectatives del seu futur. Arribar a un punt d'equilibri entre desenvolupament, cohesió social i protecció del medi és una imperiosa necessitat. Cap escenari de futur és possible si s'obvia esta qüestió. Difondre una nova cultura d'interés econòmic a llarg termini i protecció del medi és imprescindible.

Com a pas previ a la redacció dels plans, dels programes o dels estudis mencionats anteriorment, es proposa la redacció immediata d'un Llibre Blanc de la Costa de la Comunitat Valenciana, que tindria com a objectius la difusió dels problemes i les línies d'actuació per a la gestió integrada de la costa. Bàsicament contendria els apartats següents:

- *Definició de les línies estratègiques d'actuació i intervenció en matèria de costes de la Generalitat Valenciana.*
- *Establir les bases per a propiciar la gestió integrada dels espais litorals.*
- *Propiciar l'educació i la formació en estes matèries.*
- *Estimular la participació d'organitzacions no governamentals compromeses amb els principis del desenvolupament sostenible.*

Tot això per a propiciar el debat del desenvolupament

de los agentes interesados en la gestión costera y en el concurso de las administraciones responsables, exige llegar a puntos de encuentro, por lo que no son posibles posturas extremas. Difundir esta nueva cultura de gestión y los principios del desarrollo sostenible es básico para el éxito de la Estrategia.

El mantenimiento de posturas proteccionistas extremas o utópicas defendidas por algunos colectivos no evita desarrollos indeseados. Por otra parte, el desarrollo turístico, básico de la economía valenciana, no resuelve los problemas estructurales, con el consiguiente deterioro de la calidad de vida y de las expectativas de su propio futuro. Llegar a un punto de equilibrio entre desarrollo, cohesión social y protección del medio es una imperiosa necesidad. Ningún escenario de futuro es posible obviando esta cuestión. Difundir una nueva cultura de interés económico a largo plazo y protección del medio es imprescindible.

Como paso previo a la redacción de los planes, programas o estudios mencionados anteriormente, se propone la redacción inmediata de un Libro Blanco de la Costa de la Comunidad Valenciana, que tendría como objetivos, la difusión de los problemas y líneas de actuación para la gestión integrada de la costa. Básicamente contendría los siguientes apartados:

- Definición de las líneas estratégicas de actuación e intervención en materia de costas de la Generalitat Valenciana.
- Establecer las bases para propiciar la gestión integrada de los espacios litorales.
- Propiciar la educación y formación en estas materias.
- Estimular la participación de organizaciones no gubernamentales comprometidas con los principios del desarrollo sostenible.

Todo ello para propiciar el debate del desarrollo

pament de la costa que enriquezca el desenvolupament de l'Estratègia.

Un objectiu inicial de la difusió serà conscienciar els ajuntaments costers del seu paper en el desenvolupament d'esta Estratègia, i que s'involucren en la protecció i en la millora de la costa a través dels mecanismes de la gestió integrada.

Una enquesta realitzada a l'efecte identificarà, des de la perspectiva municipal, les actuacions necessàries per a la futura concertació entre tots els agents implicats.

de la costa que enriquezca el desarrollo de la Estrategia.

Un objetivo inicial de la difusión será concienciar a los ayuntamientos costeros de su papel en el desarrollo de esta Estrategia, involucrándose en la protección y mejora de su costa a través de los mecanismos de la gestión integrada.

Una encuesta realizada al efecto identificará desde la perspectiva municipal las actuaciones necesarias para la futura concertación entre todos los agentes implicados.

ISBN 84-482-3293-3

9 788448 232931